

Բարեփոխումների ճանապարհին. ՀՀ տեղական ինքնակառավարման համակարգը քաղաքացիների աչքերով

*«ՀաՄաՏեղ» ծրագրի շրջանակներում իրականացված հանրային
կարծիքի հետազոտության արդյունքներ*

Հետազոտական ռեսուրսների կովկասյան կենտրոն-Հայաստան

Երևան, 11 դեկտեմբերի 2015

crrc@crrc.am

Բովանդակություն

- Հետազոտության ընդհանուր նկարագիրը
- ՏԻՄ-երի վերաբերյալ հանրային իրազեկվածությունը
- Հանրային կարծիքը ՏԻՄ-երի աշխատանքի մասին
- Քաղաքացիական մասնակցությունը ՏԻՄ-երի գործունեությանը
- Տեղական ինքնակառավարման վերափոխումների վերաբերյալ հանրության տեղեկատվության աղբյուրները
- Վերաբերմունքը հասարակական կազմակերպությունների և միջազգային ծրագրերի նկատմամբ
- «ՀաՄաՏեղ» համաթիվ

Հետազոտության ընդհանուր նկարագիրը

Տվյալների հավաքագրման ուղիները

- Տնային տնտեսությունների (տ/տ) հարցում
- Տեղական ինքնակառավարման ոլորտին լավատեղյակ, համայնքներում ճանաչված անձանց հարցում

Ընտրանքը

- **Ընտրանքի մեթոդը.** բազմաստիճան կլաստերային ընտրանք
  - Ստրատիֆիկացում ըստ մարզերի և բնակավայրի տեսակի՝ համակցված թիրախային համայնքների նպատակային ընտրանքի հետ
  - Տ/տ պատահական ընտրանք յուրաքանչյուր կլաստերում (11 տ/տ)
  - Հարցվողի ընտրություն. Քիշի աղյուսակի մեթոդով՝ տ/տ չափահաս (18+) անդամներից
- **Ընտրանքի նախնական ծավալը.** 1500 տնային տնտեսություն՝ 540՝ Երևանում, 465՝ այլ քաղաքային և 495՝ գյուղական վայրերում

Ընտրանքը (շար.)

- **Ընտրանքի շրջանակը.** ՀԷՑ-ի՝ էլեկտրականություն օգտագործողների հասցեացանկը
- **Ընտրանքի կառուցվածքը.**
  - ՀՀ ողջ տարածքում 100 կլաստերի պատահական ընտրանք (ընդհանուր համակցության բաշխմանը համամասնական)
  - ՀաՄաՏեղ ծրագրում ընդգրկված 35 պիլոտային համայնքներ
  - Համայնքների խոշորացման ծրագրի 3 պիլոտային համայնքային խմբերից յուրաքանչյուրում առավել փոքր և կենտրոնից առավել հեռու գտնվող պատահական ընտրանքում չընդգրկված համայնքներ

Հարցաթերթերի բովանդակությունը

- **Տնային տնտեսությունների հարցում (278 հարց)**

- Հարցվողների իրազեկության աստիճանը ՏԻՄ-երի վերաբերյալ
- Հարցվողների գնահատականը ՏԻՄ-երի աշխատանքի վերաբերյալ
- Հարցվողների մասնակցության մակարդակը ՏԻՄ-երի գործունեությանը
- Հարցվողների քաղաքացիական ակտիվության ընդհանուր պատկերը
- Հարցվողների լրատվության աղբյուրները
- Հարցվողների վերաբերմունքը հասարակական կազմակերպությունների և միջազգային ծրագրերի հանդեպ

- **Տեղական ինքնակառավարման ոլորտին լավատեղյակ, համայնքներում ճանաչված անձանց հարցում (27 հարց)**

- Վերաբերմունք համայնքային ծառայությունների (առողջապահություն, մշակույթ, կրթություն և այլն) արդյունավետության հանդեպ
- Գիտելիք համայնքային ծառայությունների ենթակայության մասին
- Կարծիք համայնքային ծառայությունների ենթակայության վերաբերյալ

Տվյալադարանները

- Փաստացի հարցման ծավալը.
- **1443** հարցված տնային տնտեսություններում՝ ընտրված **133** կլաստերներից (համայնքներից), ներառյալ
  - 100 պատահական ընտրված համայնք,
  - 27 թիրախային համայնք (պատահական ընտրանքից դուրս մնացած)
  - 6 համայնք՝ ընտրված համայնքների խոշորացման 3 պիլոտային խմբերից

*Սոցիալական հատվածի բարեփոխումների ծրագրի **23** թիրախային համայնքներից **18**-ն ընդգրկվել են ընտրանքում:

- Համայնքների ոչ-ֆորմալ առաջնորդների **144** հարցում:

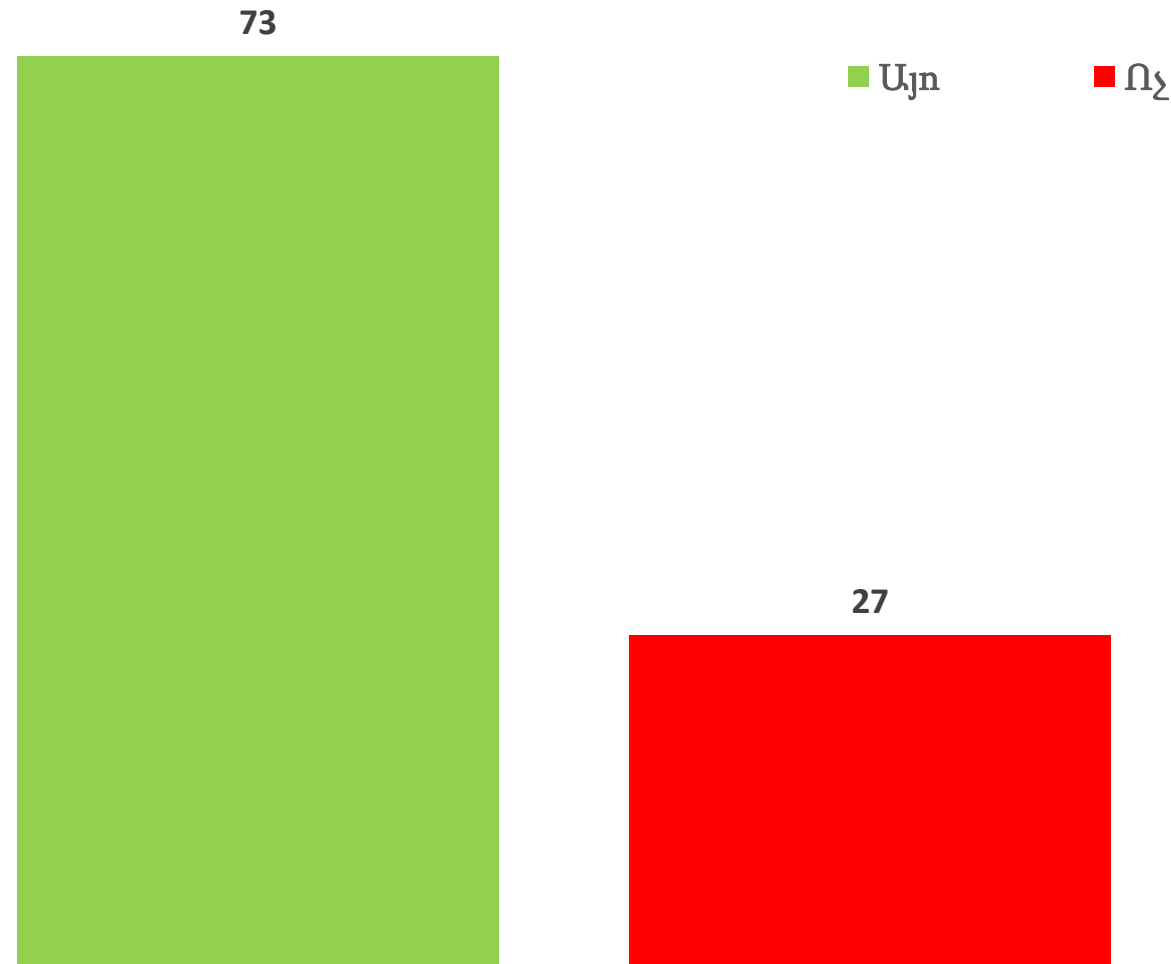
*Ծանոթագրություն. բոլոր գծապատկերներում
ներկայացված են համամասնությունները տոկոսներով
ամբողջի մեջ
(եթե այլ նշում չկա)*

ՏԻՄ-երի վերաբերյալ հանրային
իրազեկվածությունը

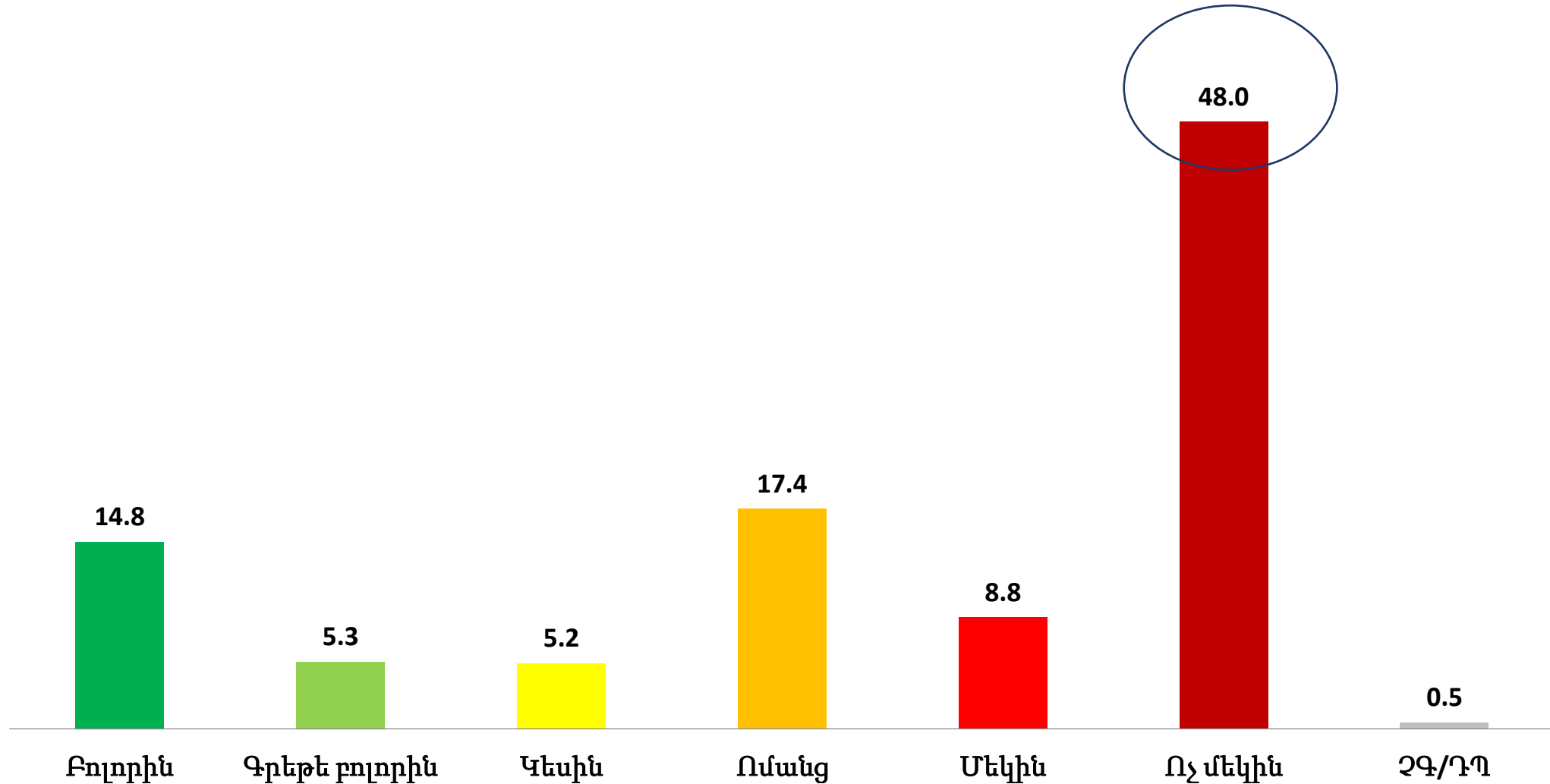
Բաժնի հիմնական բացահայտումներ

- Հարցվածների ճնշող մեծամասնությունը ճանաչում է իր համայնքի ղեկավարին, իսկ ավագանու անդամներին քչերը գիտեն:
- Հարցվածների ճշնող մեծամասնությունը տեղյակ չէ ՏԻՄ-երի ընդունած որոշումներից:
- Հարցվածների ճշնող մեծամասնությունը չգիտի տեղական ինքնակառավարմանը վերաբերող հայաստանյան օրենսդրությունը:
- Հարցվածների մեծ մասը հետաքրքրված չէ տեղական ինքնակառավարման համակարգում տեղի ունեցող վերափոխումներով:

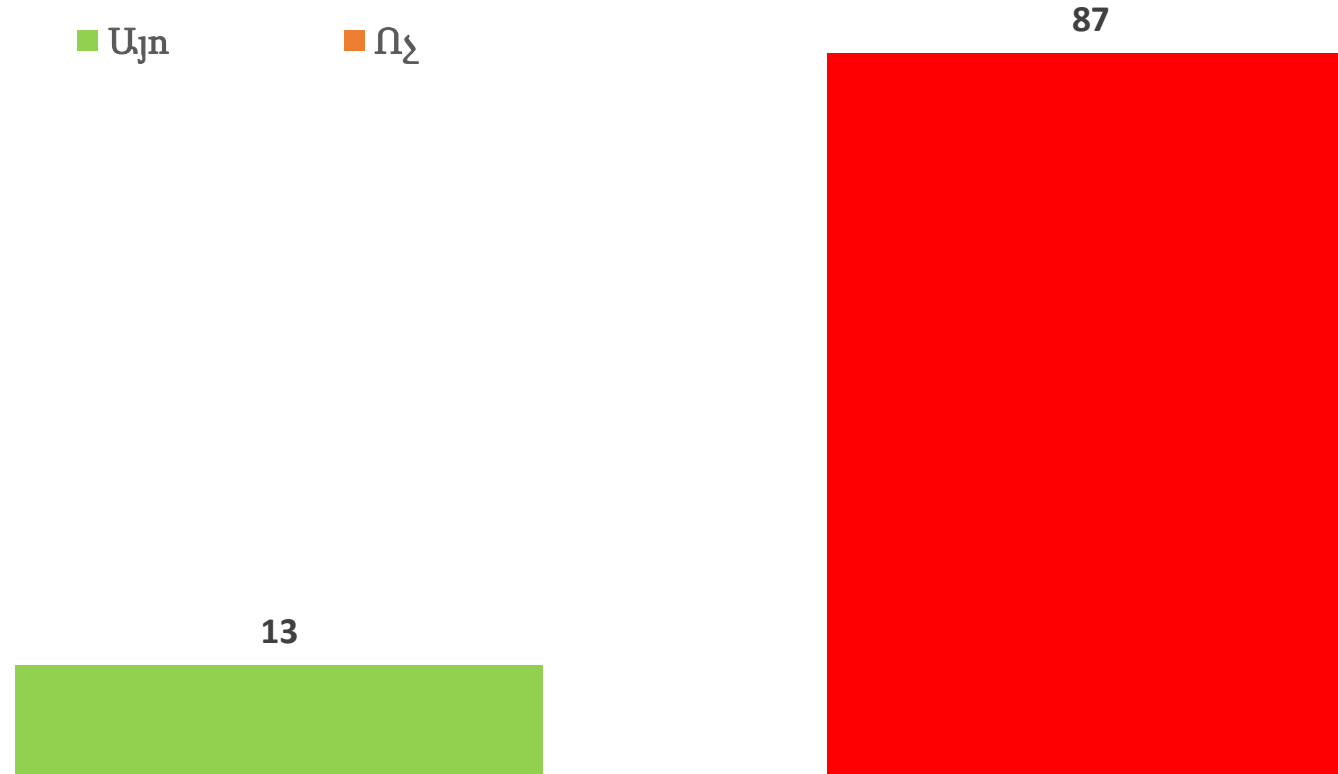
Հ1.1 Ճանաչո՞ւմ եք արդյոք Ձեր համայնքի ղեկավարին

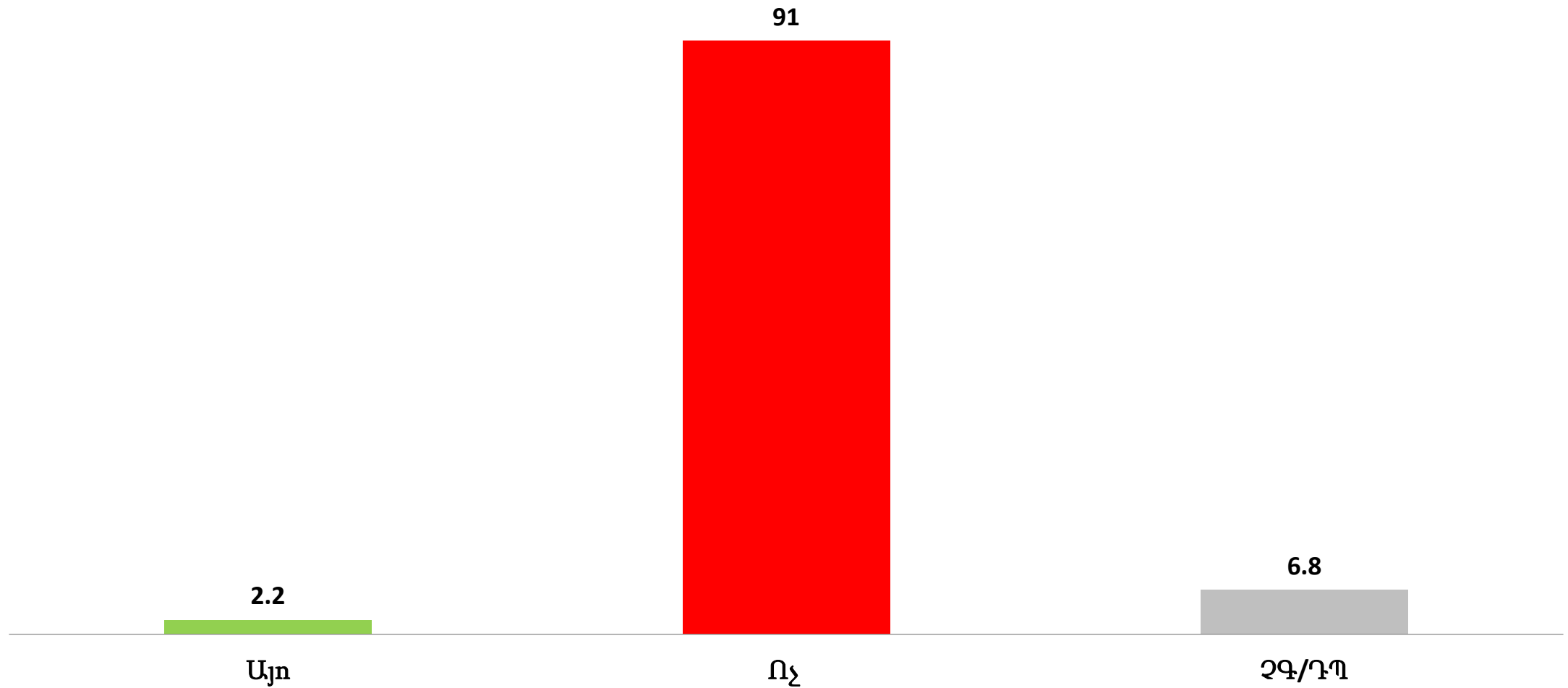
Հ 1.2.1 Ձեր համայնքի ավագանու անդամներից քանիսի՞ն եք ճանաչում

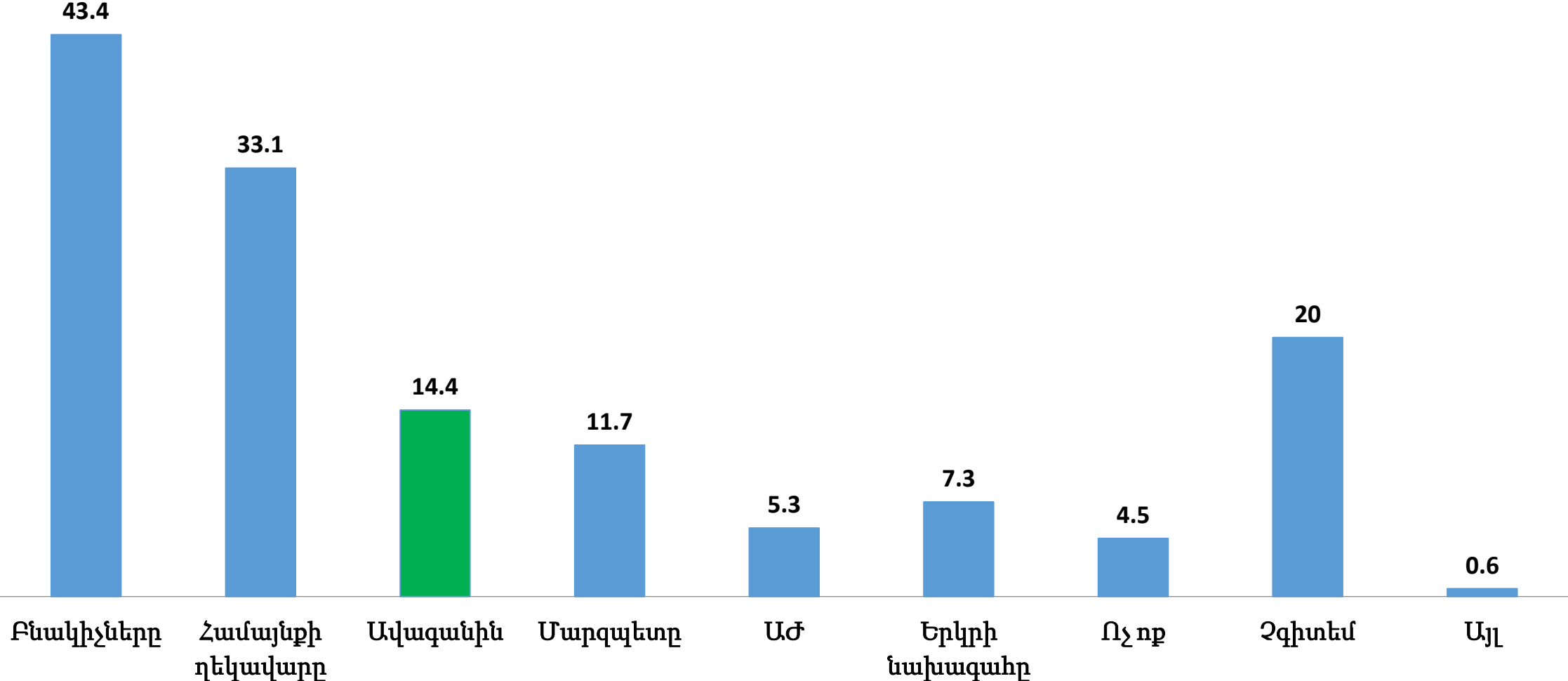
Հ1.11.1 Ծանոթ եք արդյոք Ձեր ՏԻՄ-երի կողմից ընդունված որոշումներին

Հ1.6.1 Գիտելիք արդյոք Ձեր համայնքի 2015թ. բյուջեի չափը

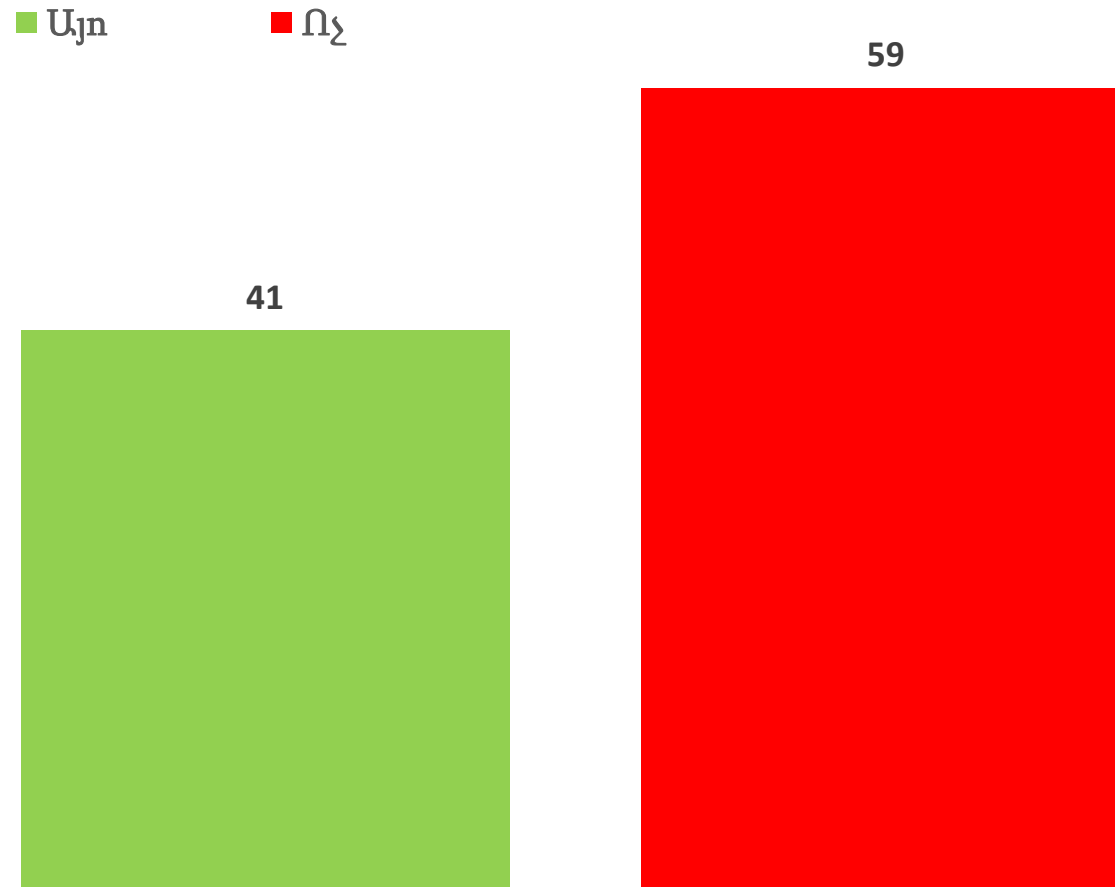

Հ1.4 Ձեր կարծիքով, ո՞վ/ուրե՞ր կարող են կասեցնել ավազանու անդամի մանդատը

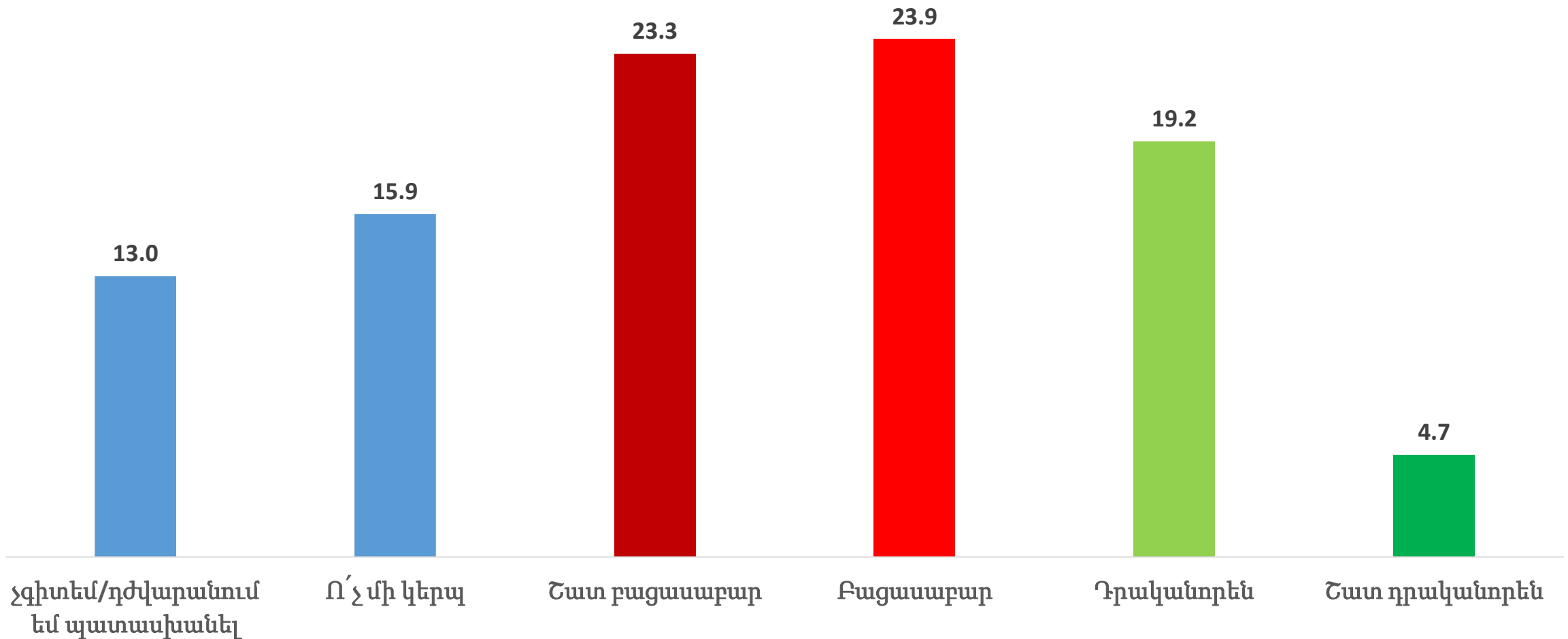

Հ1.9.1 Արդյոք տեղյակ ե՞ք համայնքների խոշորացման գործընթացի մասին

Հ1.9.2 Ըստ Ձեզ, խոշորացման գործընթացն ինչպե՞ս կանդրադառնա Ձեր համայնքի վրա

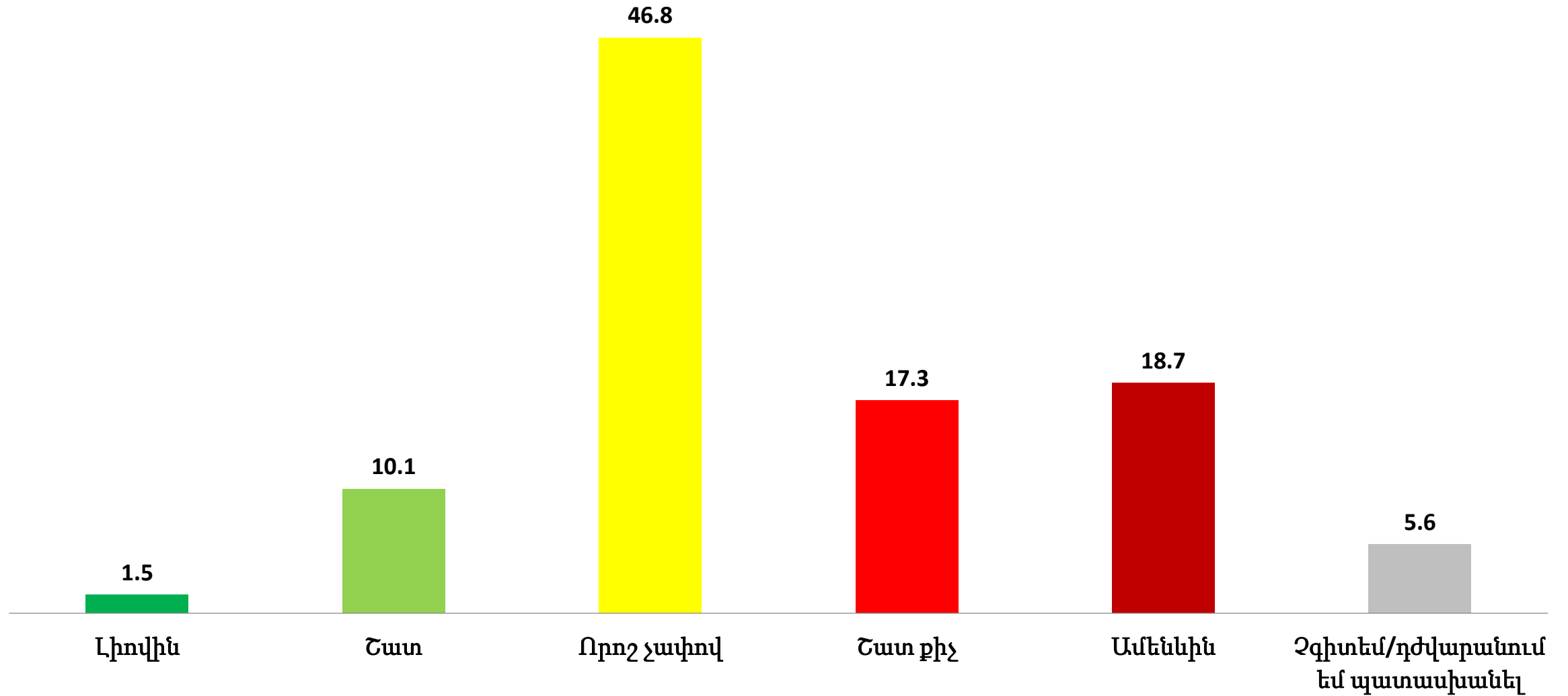

Հանրային կարծիքը ՏԻՄ-երի
աշխատանքի մասին

Բաժնի հիմնական բացահայտումներ

- Հարցվածների փոքր մասն է լիովին բավարարված ՏԻՄ-երի աշխատանքից:
- Հարցվածների փոքր հատվածն է գոհ իրենց ՏԻՄ-երի հաշվետվողականության և աշխատանքների թափանցիկության մակարդակից:
- Հարցվածների մեծամասնության կարծիքով ՏԻՄ-երում խնդիրներ լուծելուն նպաստում են սոցիալական դիրքը, պաշտոնը, կապերը և էրբեմն նաև կաշառքը:
- Վստահությունը համայնքի ղեկավարների և ավագանու անդամների հանդեպ ցածր է:

Հ5.8 Ընդհանուր առմամբ, որքանո՞վ եք բավարարված ՏԻՄ-երի աշխատանքից

Համայնքի ղեկավարն ամենահասանելին է?

Հ2.2 Հարցմանը նախորդած վերջին 6 ամիսների ընթացքում անձնական կամ համայնքային խնդրով դիմել է հարցվածների.

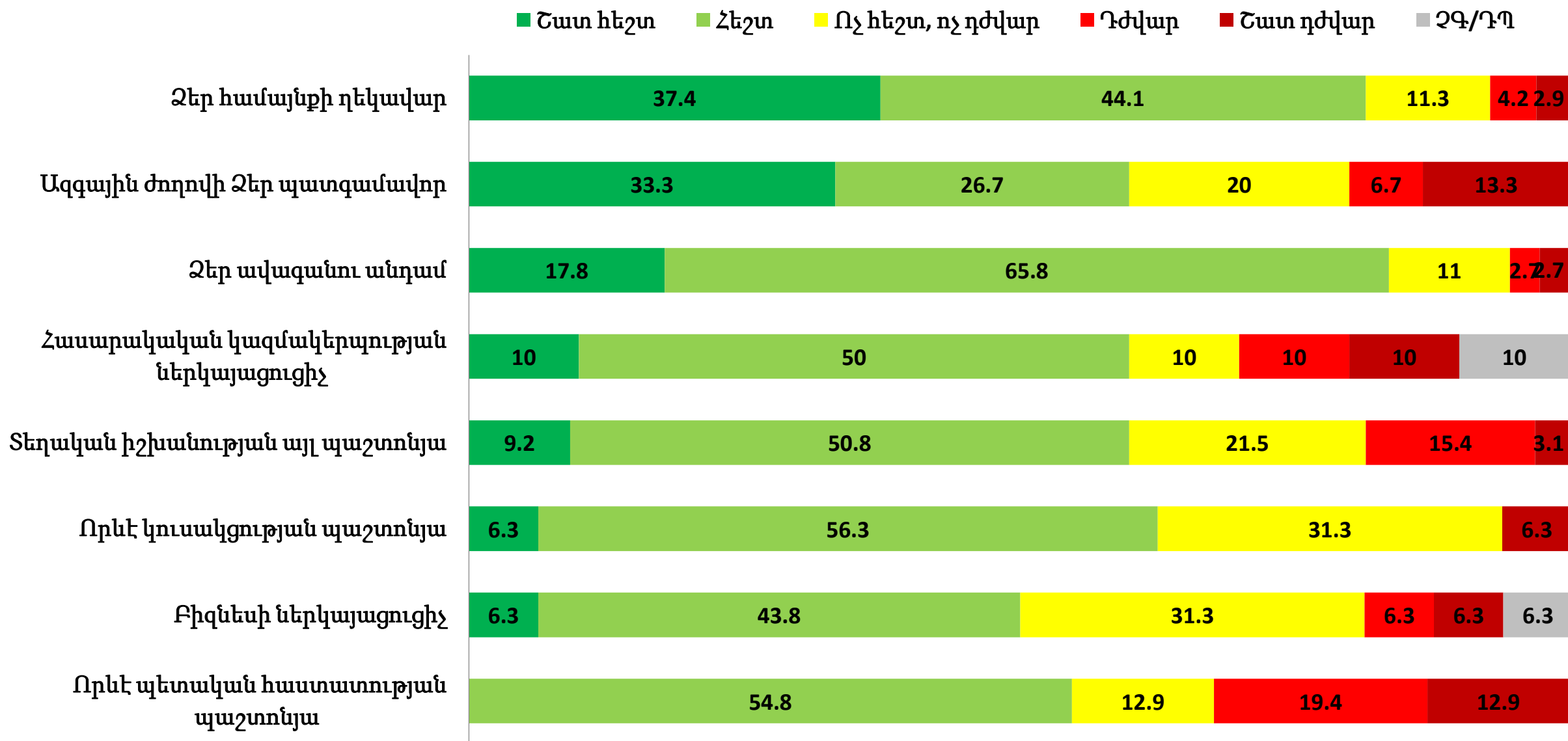
համայնքի ղեկավարին՝ **16.5 տոկոսը:**

ավագանու անդամներին՝ **5.1 տոկոսը**

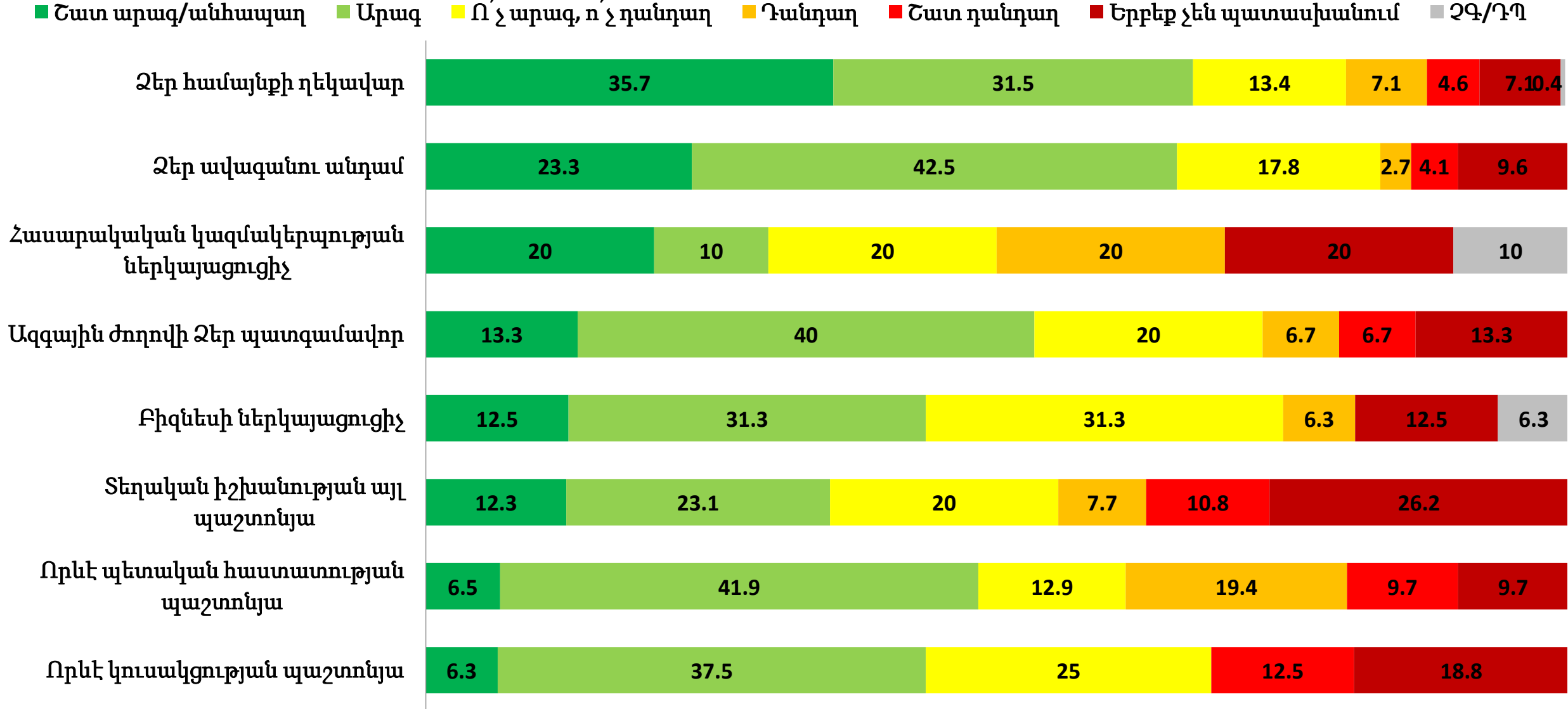
Ազգային ժողովի իրենց պատգամավորին՝ **1 տոկոսը**

որևէ ՀԿ ներկայացուցչի՝ **0.8 տոկոսը**

Հ2.4 Որքանո՞վ է հեշտ կամ դժվար հետևյալ անձանց առջև քարձրաձայնել Ձեր մտահոգությունը

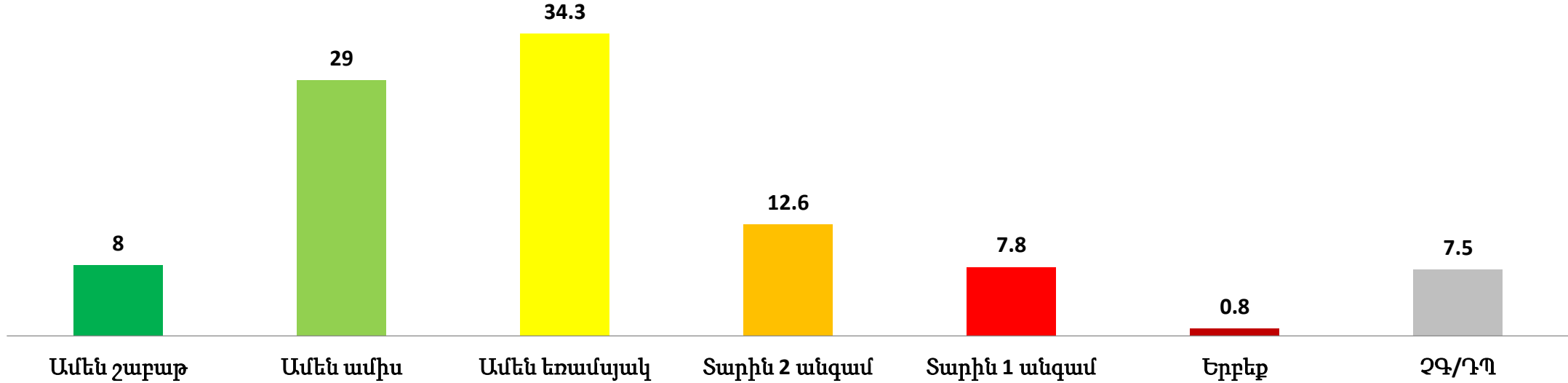

Հ2.5 Որքա՞ն արագ են արձագանքում հետևյալ անձինք Ձեր բարձրաձայնած մտահոգությանը

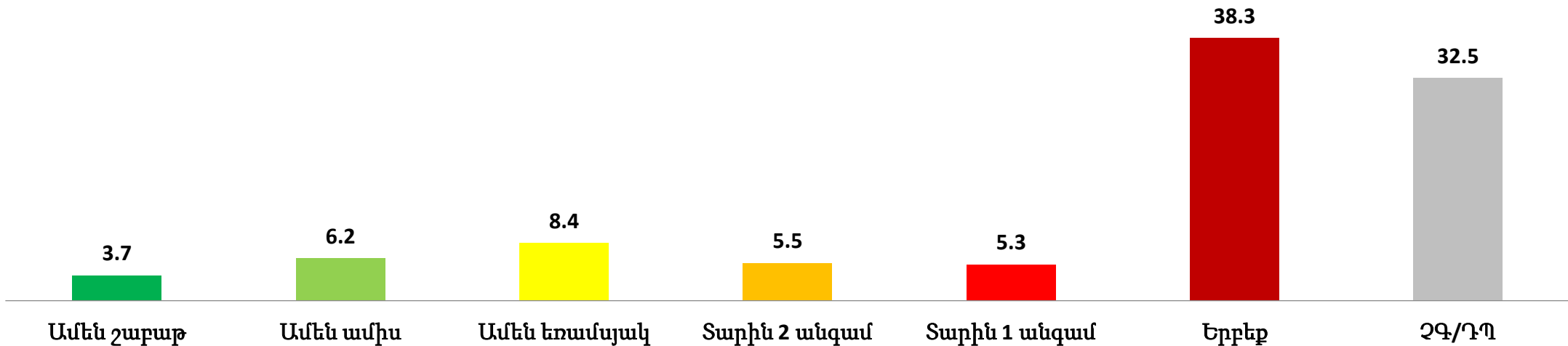

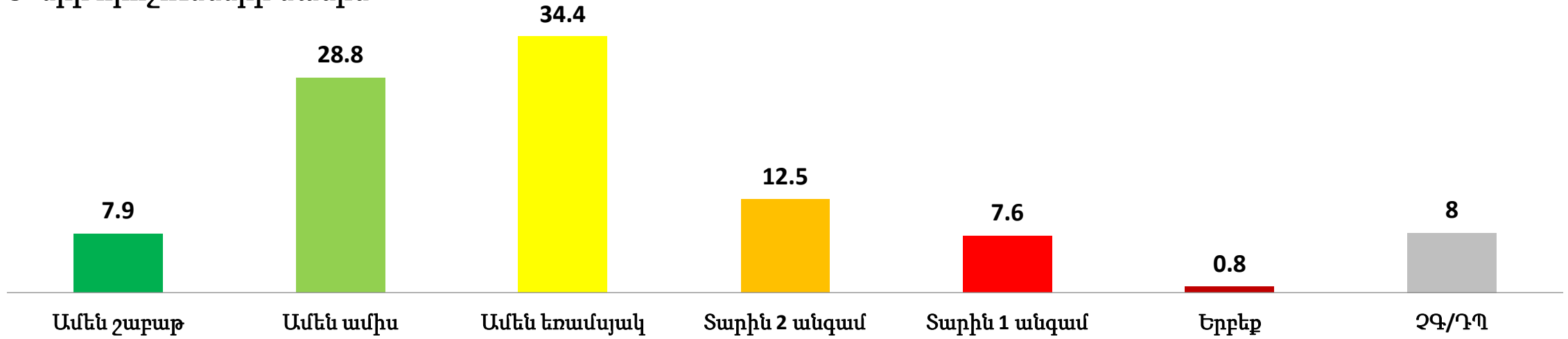
Հ3.2.1 Ըստ Ձեզ, որքա՞ն հաճախ պետք է համայնքի ղեկավարը հանդիպի իր ընտրագանգվածի հետ, որպեսզի քննարկի և համաձայնության գա համայնքի զարգացման ծրագրերի շուրջ

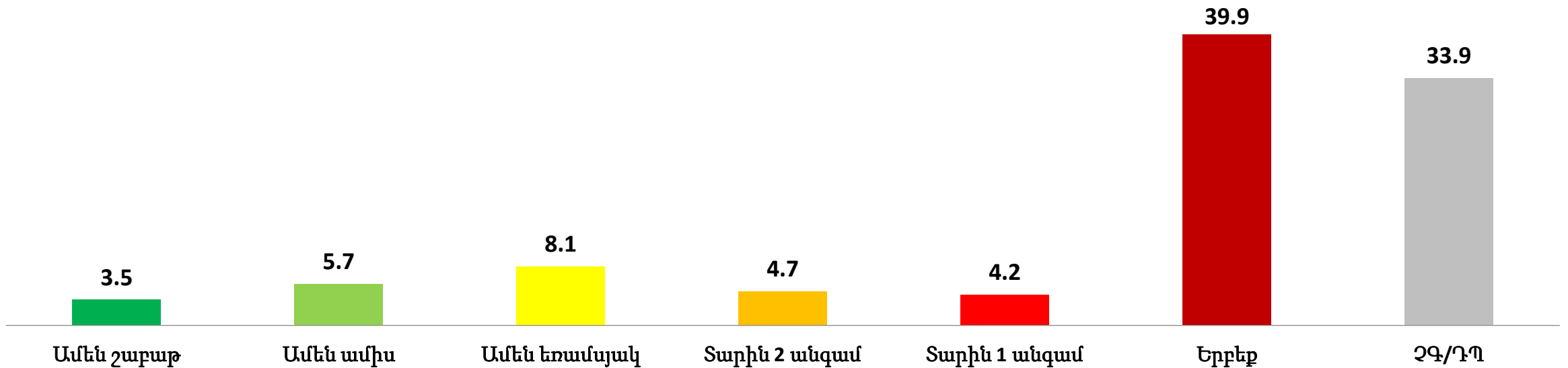
Հ3.1.1 Վերջին 6 ամիսների ընթացքում որքա՞ն հաճախ է համայնքի ղեկավարը հանդիպել իր ընտրագանգվածի հետ, որպեսզի քննարկի և համաձայնության գա համայնքի զարգացման ծրագրերի շուրջ

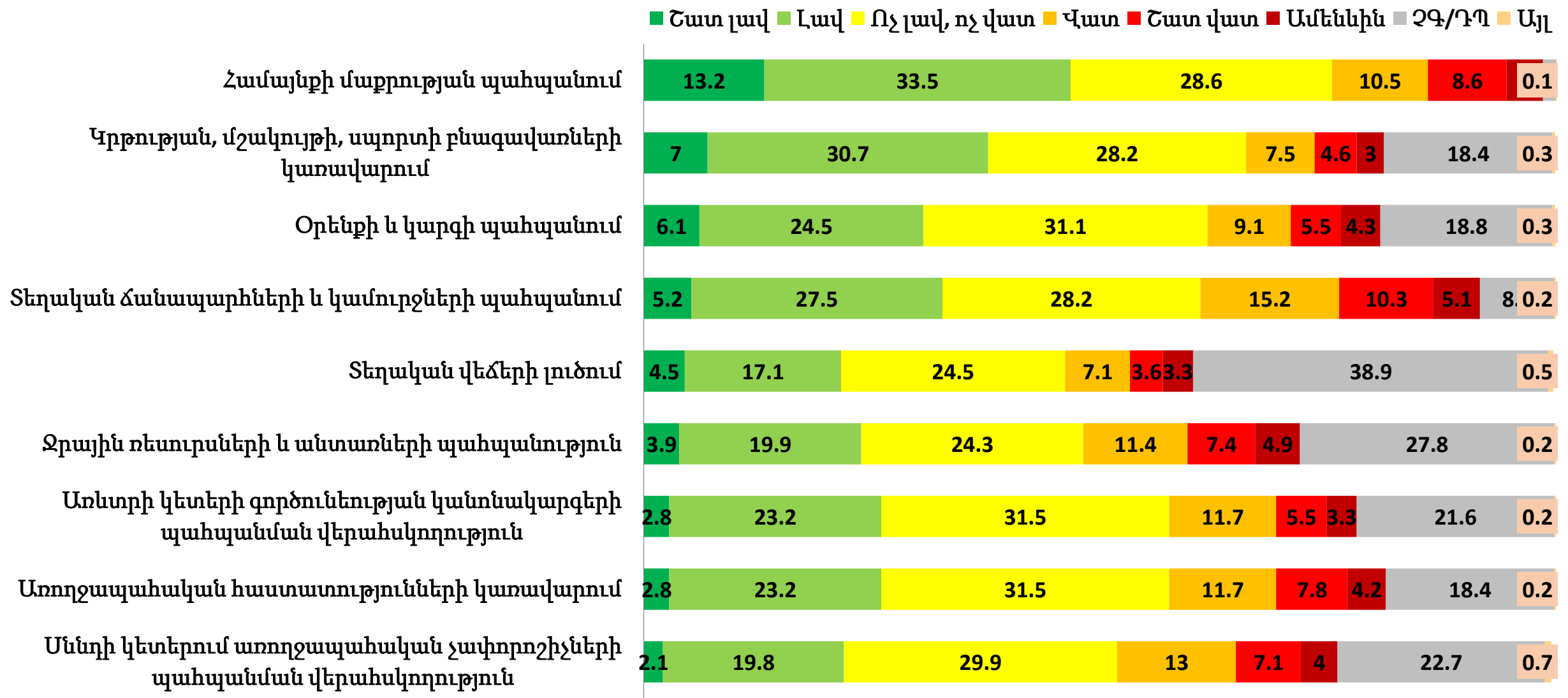
Հ 3.2.2 Ըստ Ձեզ, որքա՞ն հաճախ պետք է համայնքի ղեկավարը հանդիպի իր ընտրազանգվածի հետ, որպեսզի տեղեկացնի ՏԻՄ-երի որոշումների մասին

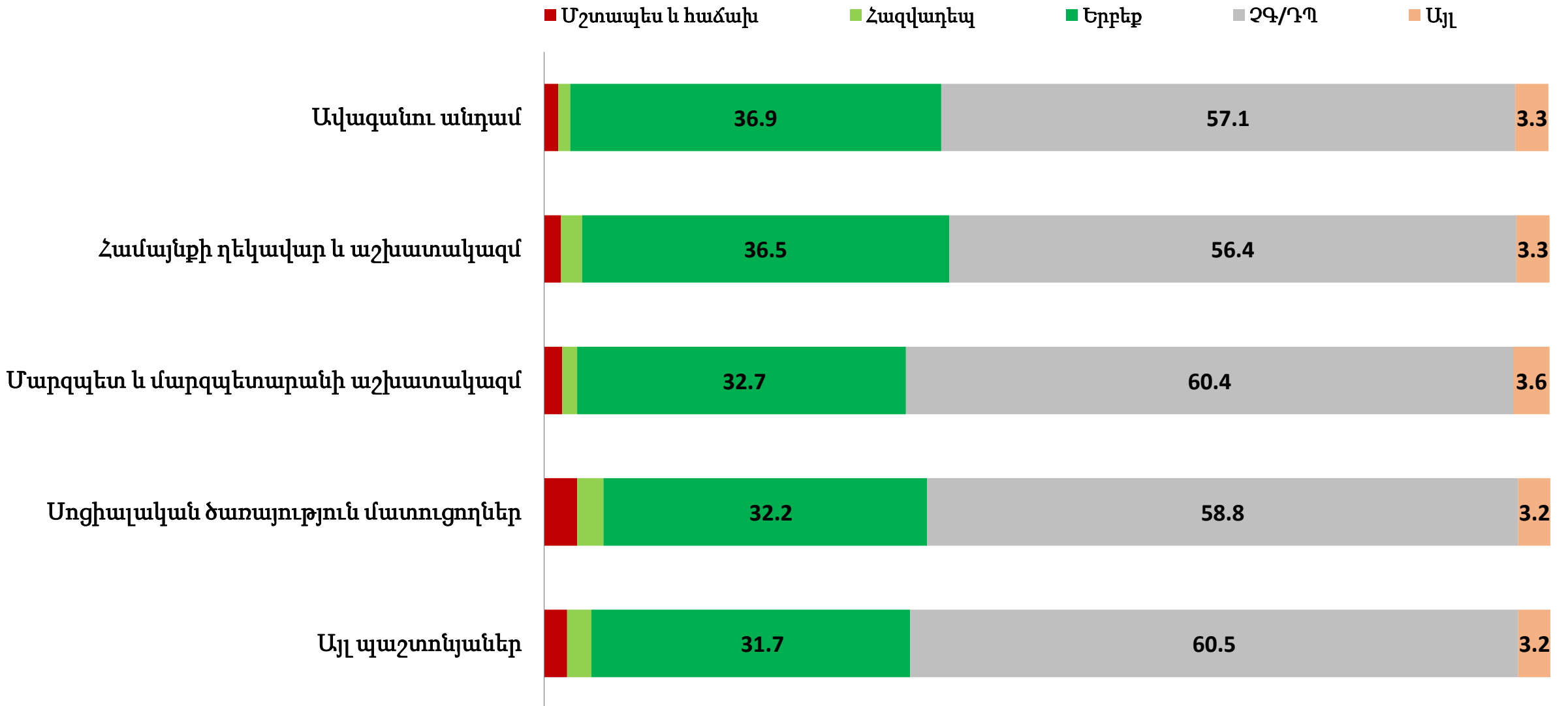
Հ3.2.1 Վերջին 6 ամիսների ընթացքում որքա՞ն հաճախ է համայնքի ղեկավարը հանդիպել իր ընտրազանգվածի հետ, որպեսզի տեղեկացնի ՏԻՄ-երի որոշումների մասին

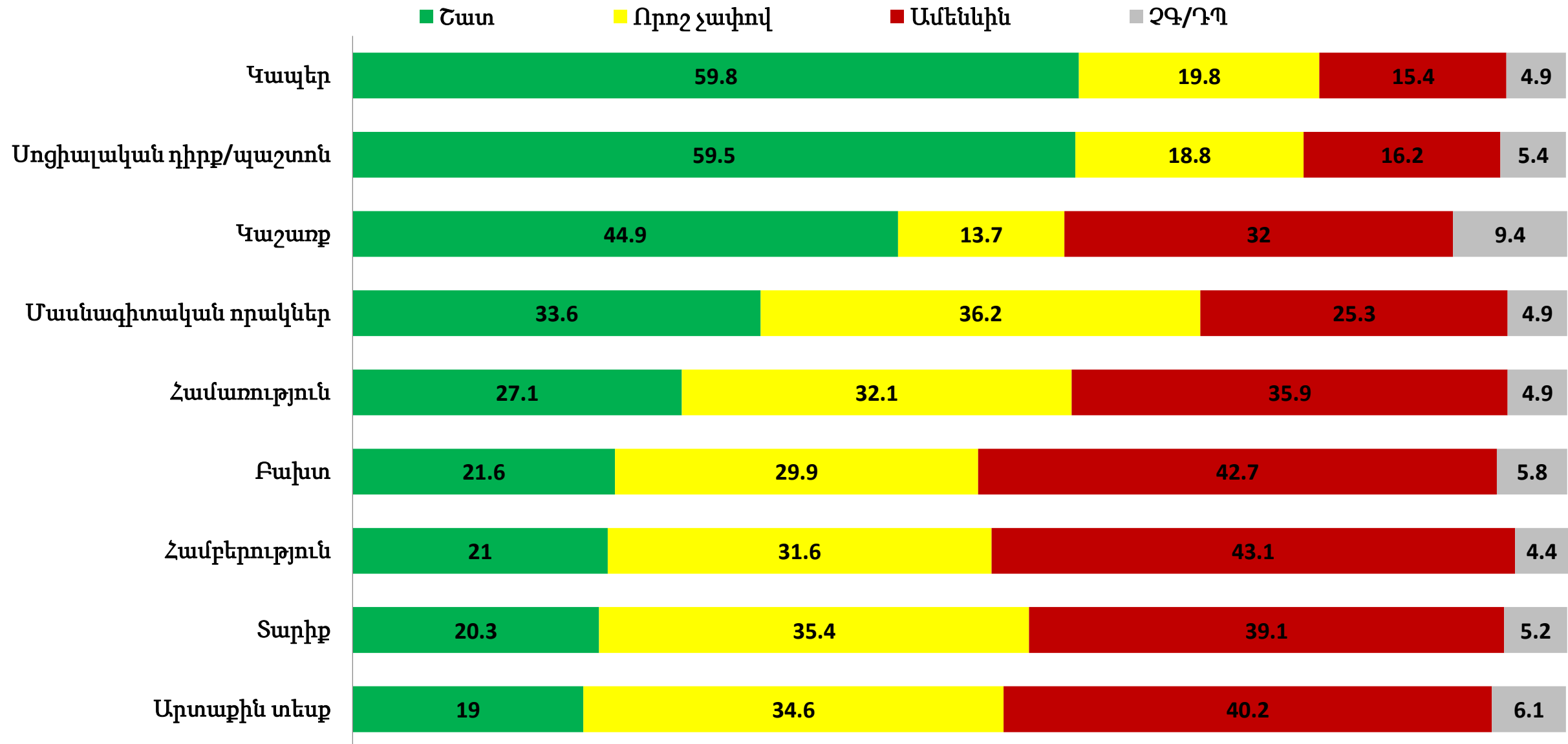
Հ5.1 ՏԻՄ-երը որքանո՞վ լավ կամ վատ են իրականացնում այս գործառույթները.

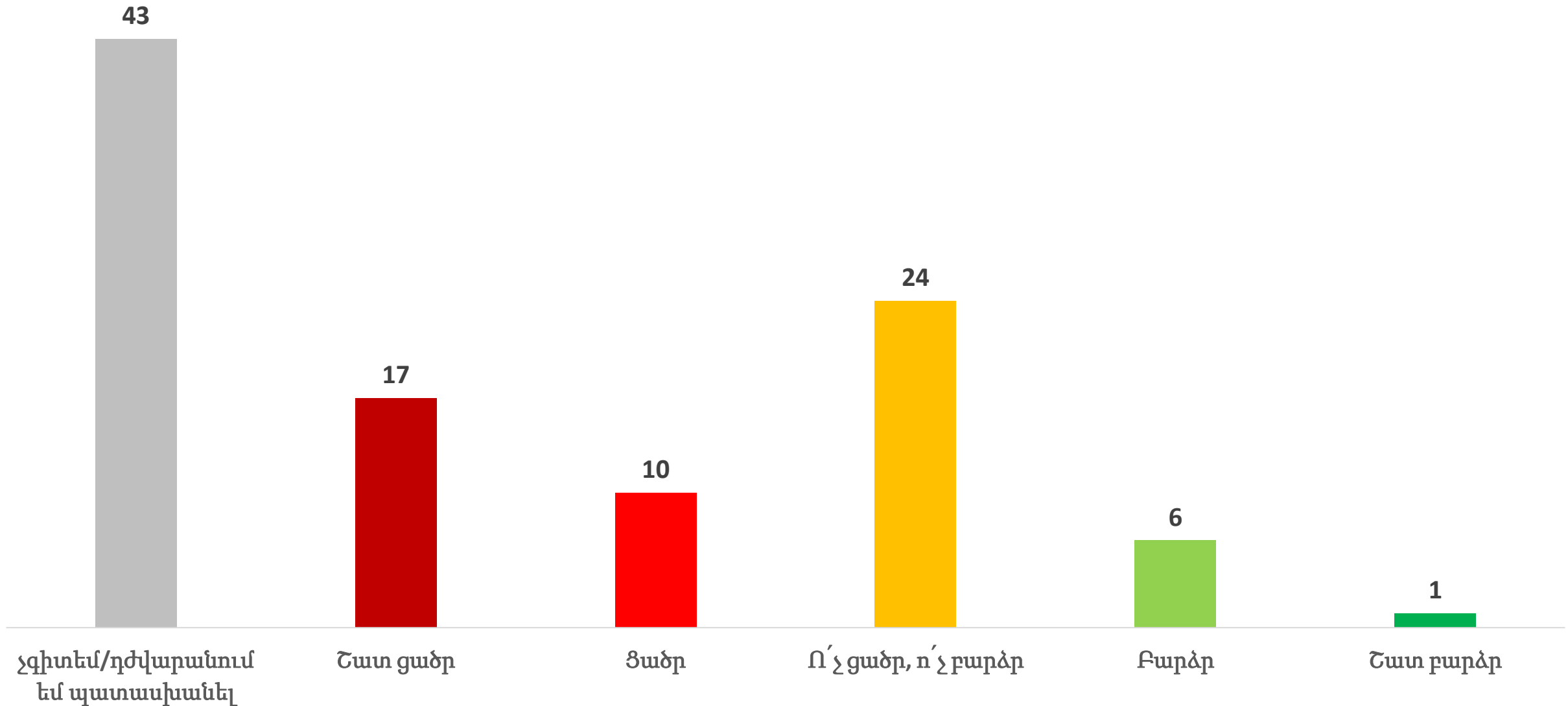
Հ5.2 Ձեր կարծիքով, վերջին 6 ամիսների ընթացքում որքա՞ն հաճախ են Ձեր համայնքի բնակիչները ստիպված եղել նվեր մատուցել պաշտոնյաներից որևէ մեկին (գումարի, ապրանքի կամ լավության տեսքով) հանրային ծառայություն ստանալու համար

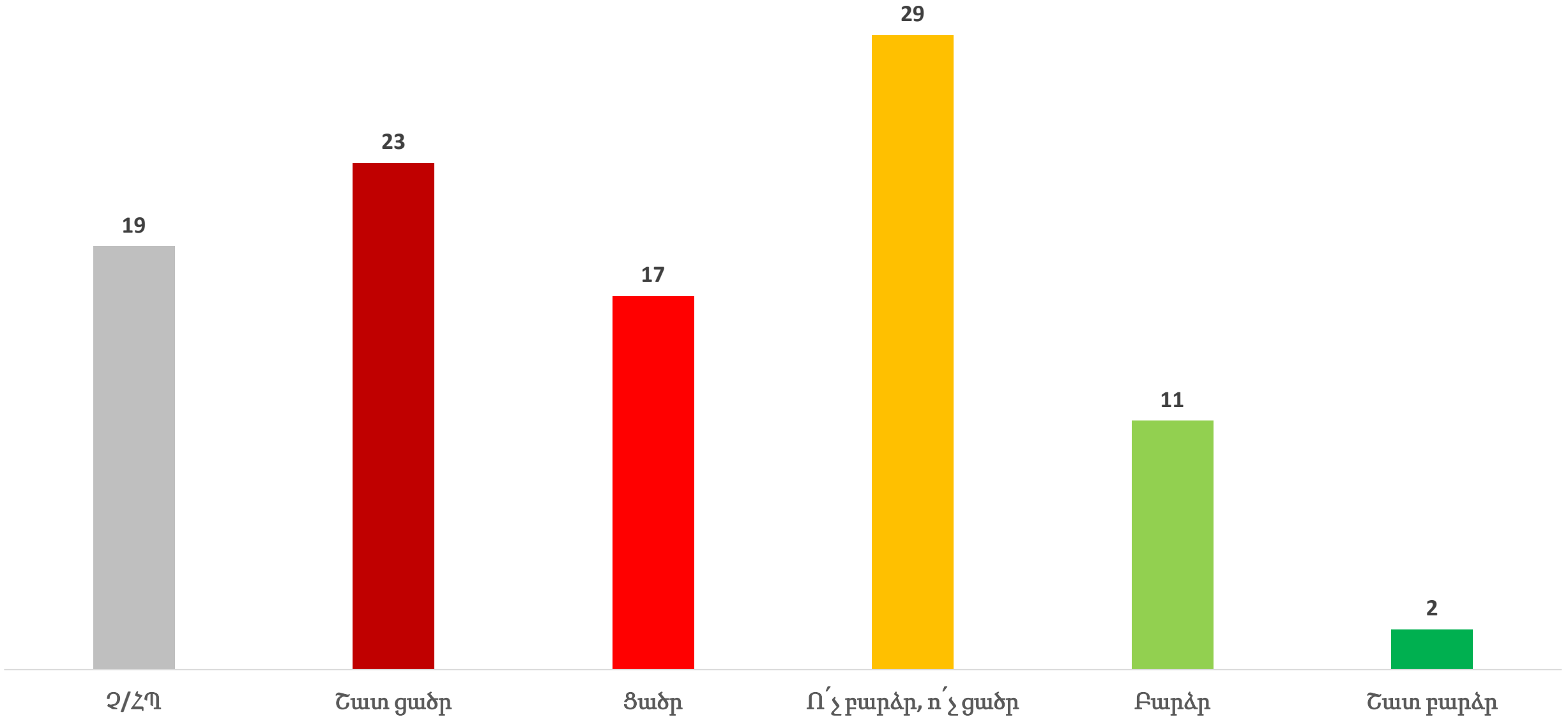
Հ5.3 Հետևյալ գործոնները որքանո՞վ կարող են օգնել քաղաքացիներին՝ լուծելու իրենց խնդիրները ՏԻՄ-երի միջոցով

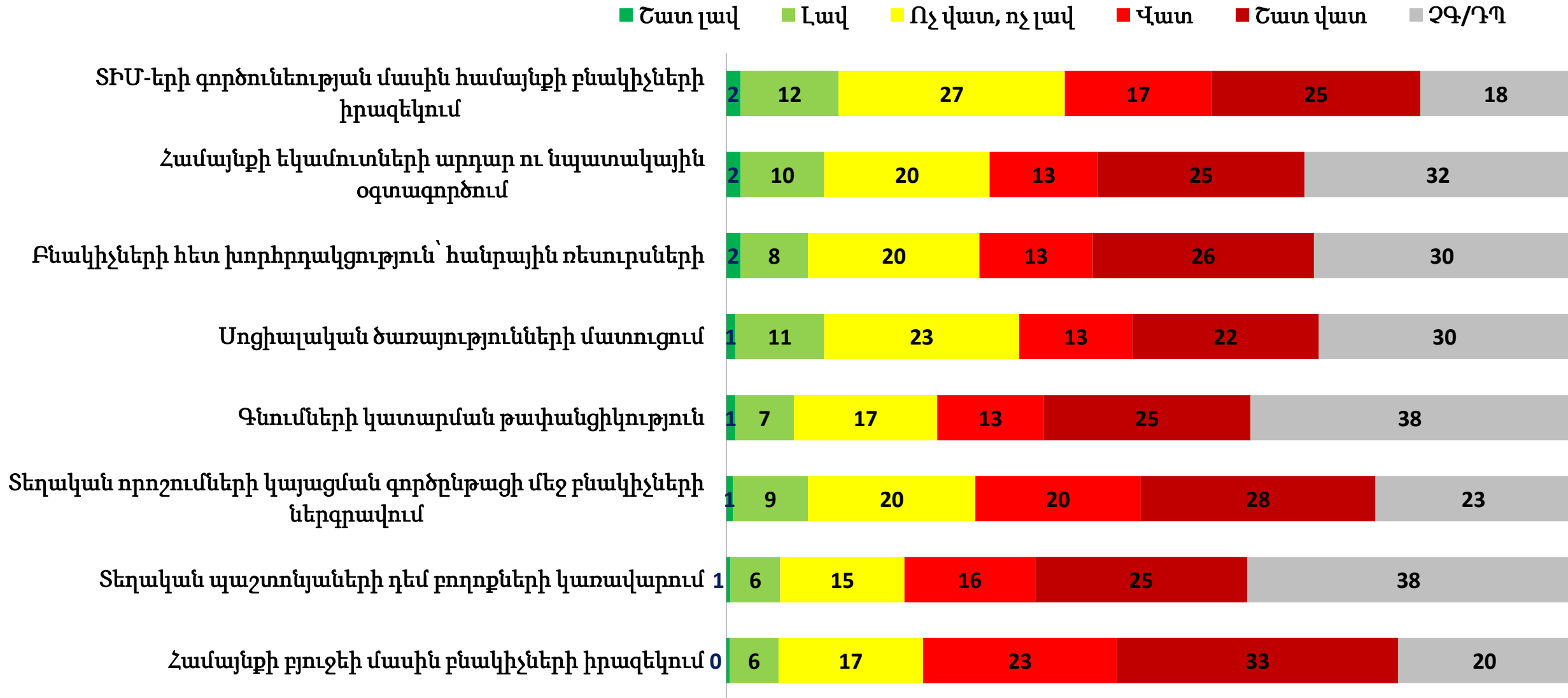
Հ3.8.1 Ընդհանուր առմամբ՝ ինչպե՞ս կգնահատեք Ձեր ՏԻՄ-երի հաշվետվողականության մակարդակը

Հ4.2.1 Ինչպե՞ս կգնահատեք ՏԻՄ-երի գործունեության թափանցիկությունը

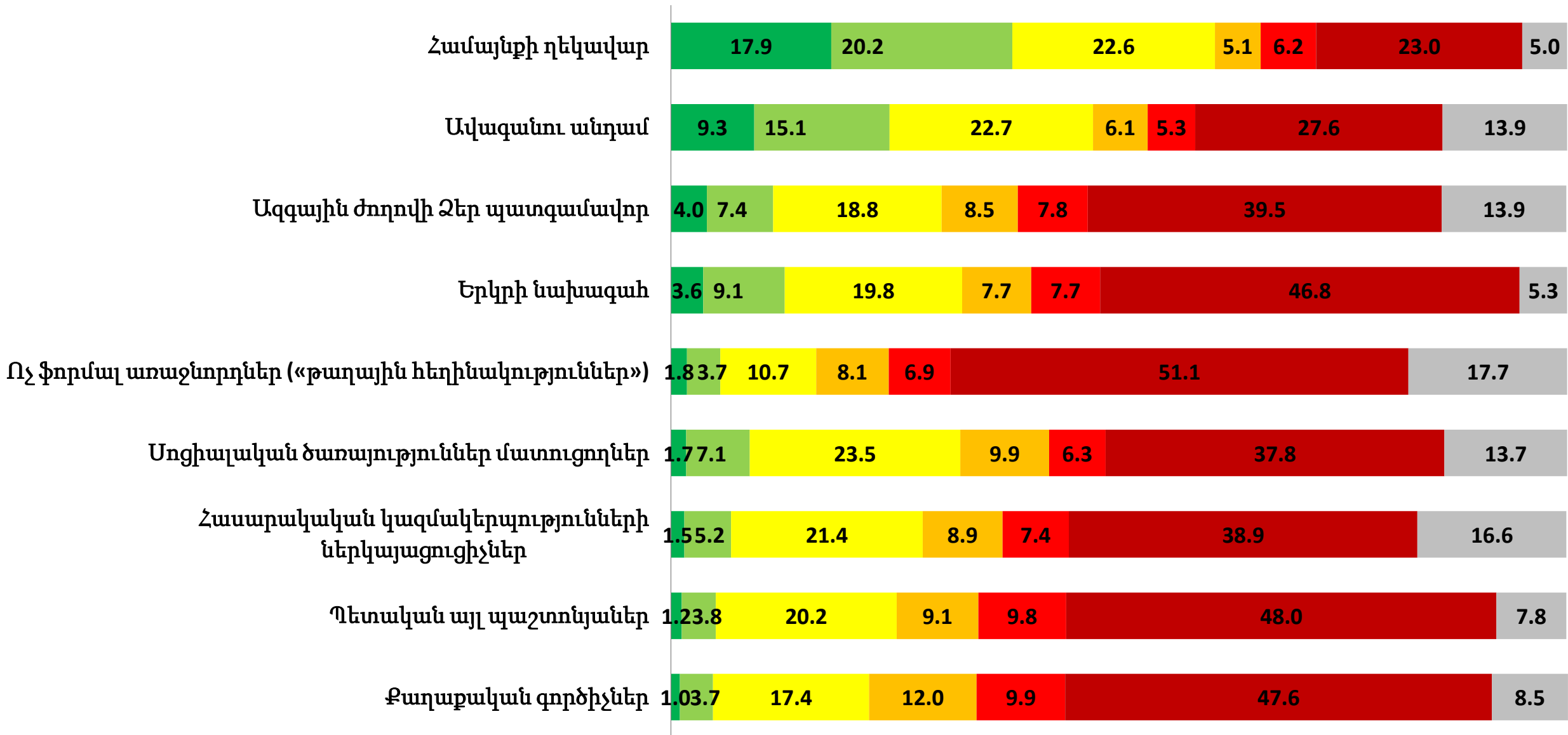
Հ4.1 Որքա՞ն լավ կամ վատ են կիրարկում ՏԻՄ-երը հետևյալ ընթացակարգերը

Հ3.3 Որքա՞ն էք վստահում հետևյալ անձանց

■ Լիովին ■ Շատ ■ Ոչ շատ, ոչ քիչ ■ Քիչ ■ Շատ քիչ ■ Ամենևին ■ ՉԳ/ԴՊ

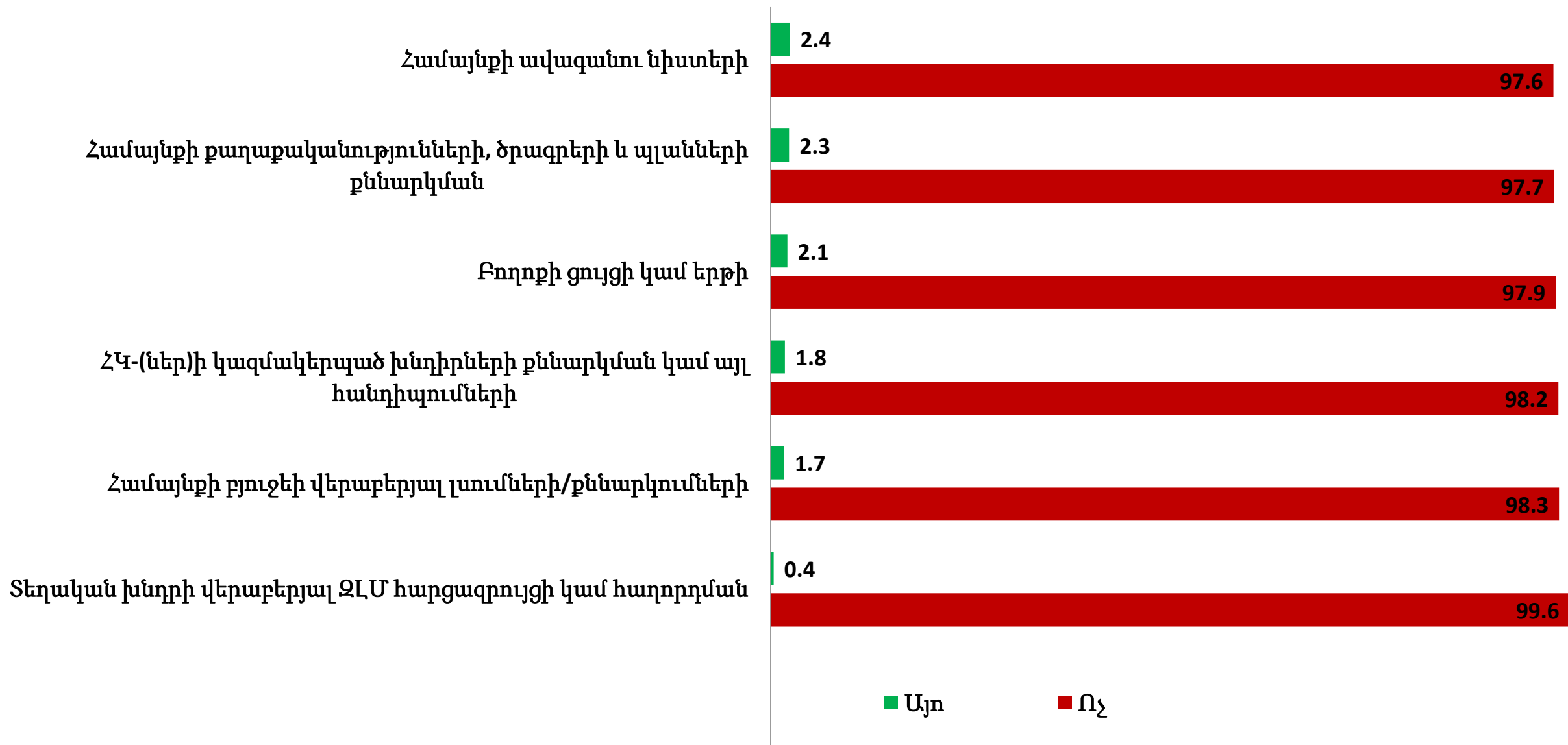

Քաղաքացիական մասնակցությունը
ՏԻՄ-երի գործունեությանը

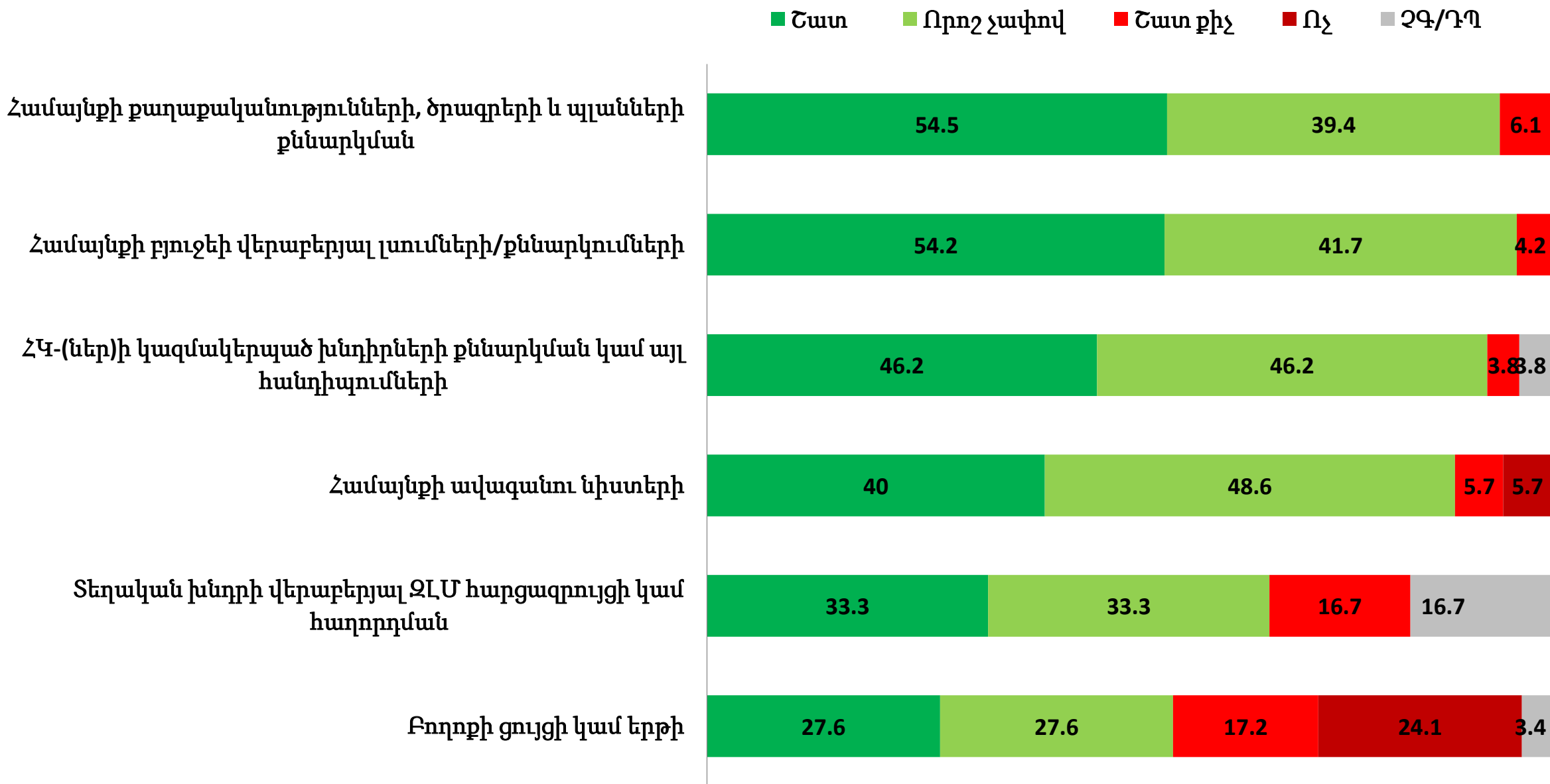
Բաժնի հիմնական բացահայտումներ

- Հարցվածների մասնակցությունը ՏԻՄ-երի աշխատանքներին (ավագանու նիստեր, ծրագրերի կամ բյուջեի քննարկումներ և այլն) բավականին ցածր է:
- ՏԻՄ-երի աշխատանքներին մասնակցած փոքրաթիվ հարցվողները գոհ են իրենց մասնակցության արդյունքներից:
- Հարցվածների մասնակցությունը ՏԻՄ-երի ընտրություններին բավականին բարձր է:
- Հարցվածների մեծամասնությունը չի վստահում ՏԻՄ-երի վերջին ընտրությունների արդարությանը և թափանցիկությանը:
- Հարցվածների անդամակցության մակարդակը համայնքային որևէ կազմակերպության չնչին է:

Հ2.7.1 Վերջին 6 ամիսներին մասնակցել էք հետևյալ միջոցառումներին

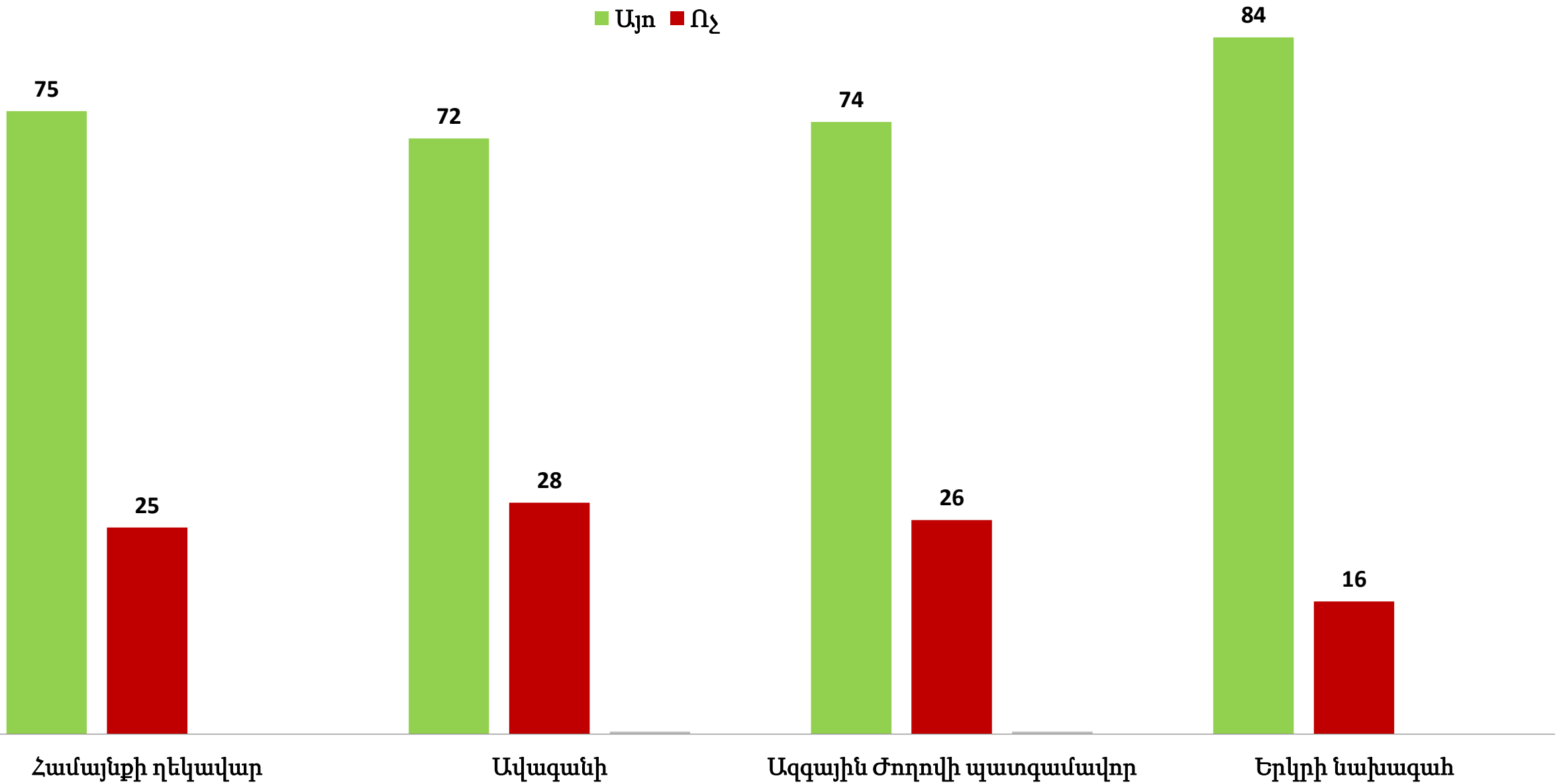

Հ2.7.3 Որքա՞ն արդյունավետ էին հետևյալ միջոցառումները

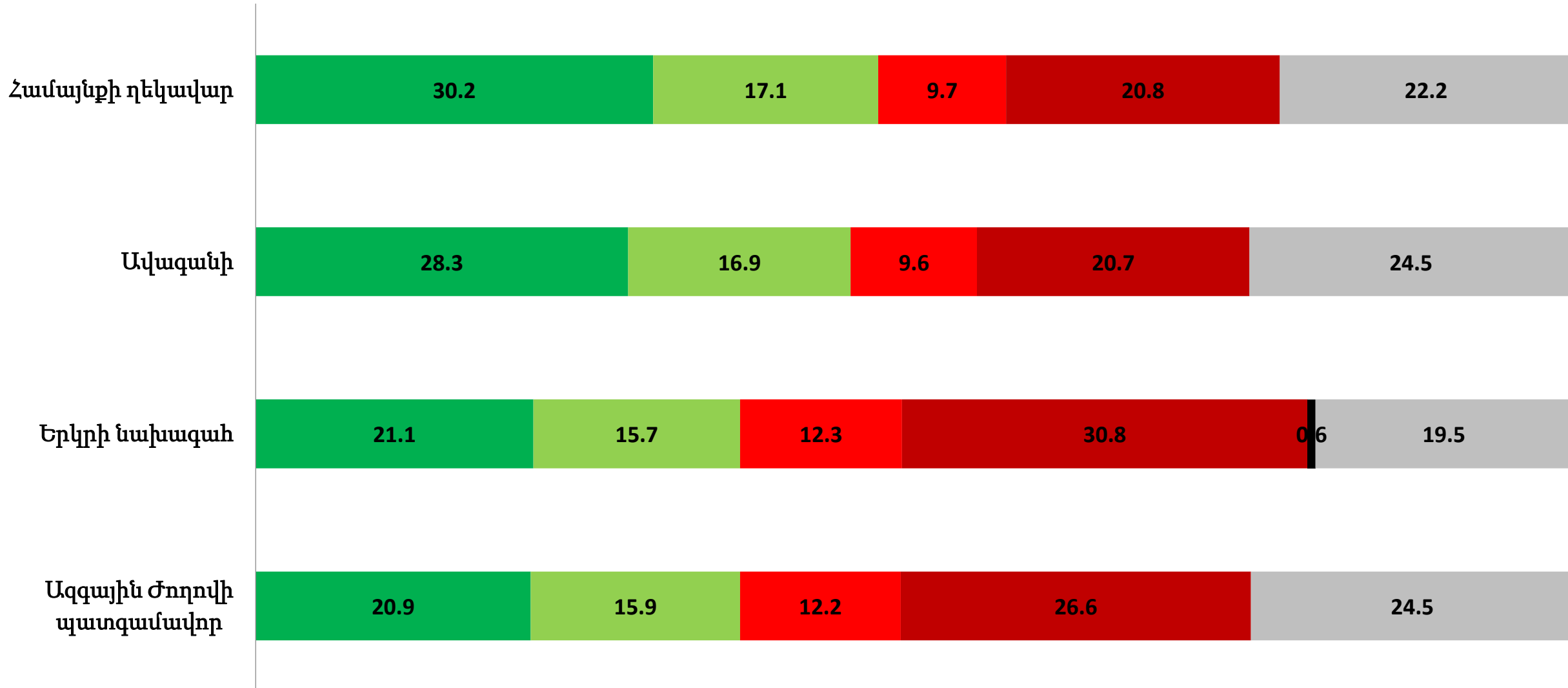
Հ2.10 Վերջին ընտրություններին քվեարկել եք՝ ընտրելու ...

■ Այո ■ Ոչ

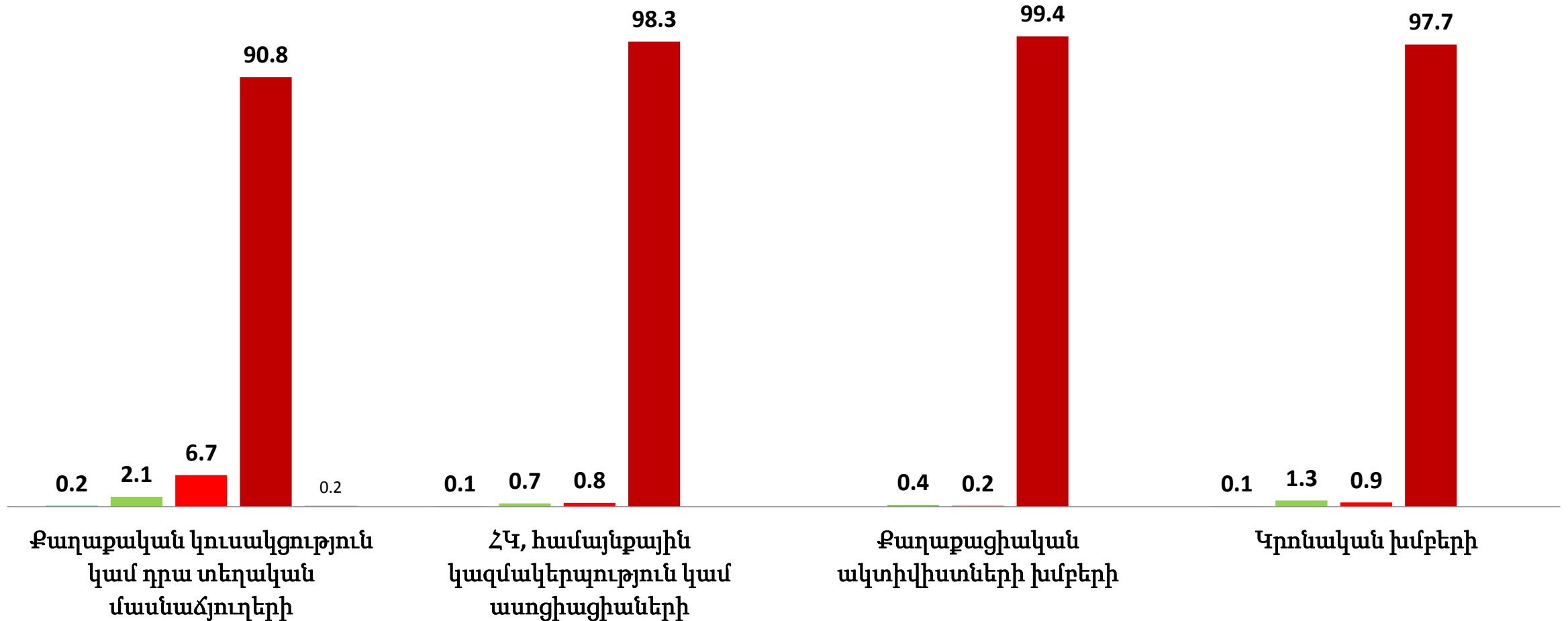
Հ2.10.2 Ընդհանուր առմամբ, արդար և թափանցիկ էին վերջին հետևյալ ընտրությունները.

■ Այո ■ Ավելի շուտ այո ■ Ավելի շուտ ոչ ■ Ոչ ■ Պատասխան չկա/հրաժարվում է պատասխանել ■ ՉԳ/ԴՊ

Հ2.6 Ի՞նչ կարգավիճակով եք անդամակցում...

■ Ղեկավար   ■ Ակտիվ անդամ   ■ Պասսիվ անդամ   ■ Անդամ չեմ   ■ ՉԳ/ԴՊ

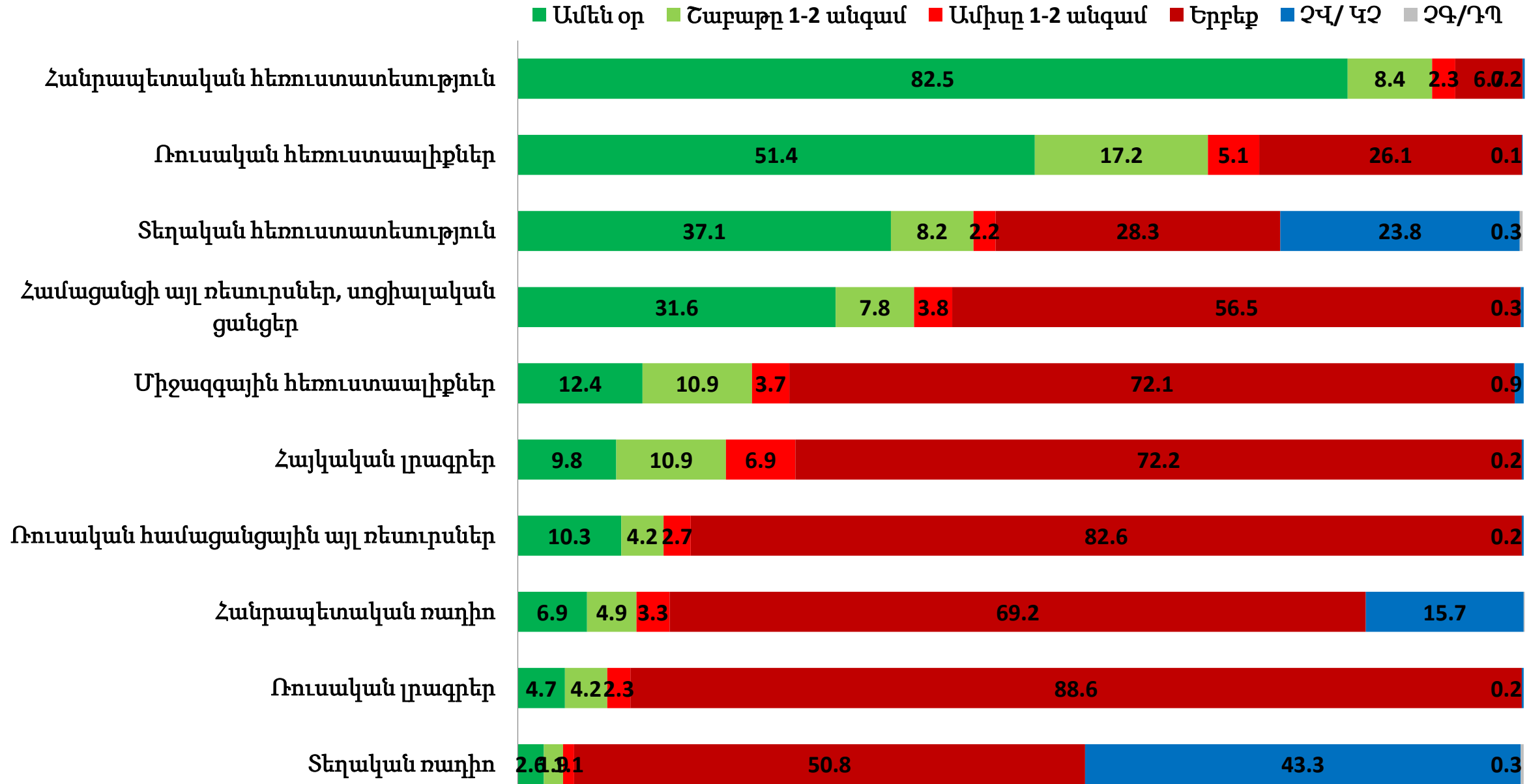

Տեղական ինքնակառավարման
վերափոխումների վերաբերյալ
հանրության տեղեկատվության
աղբյուրները

Բաժնի հիմնական բացահայտումներ

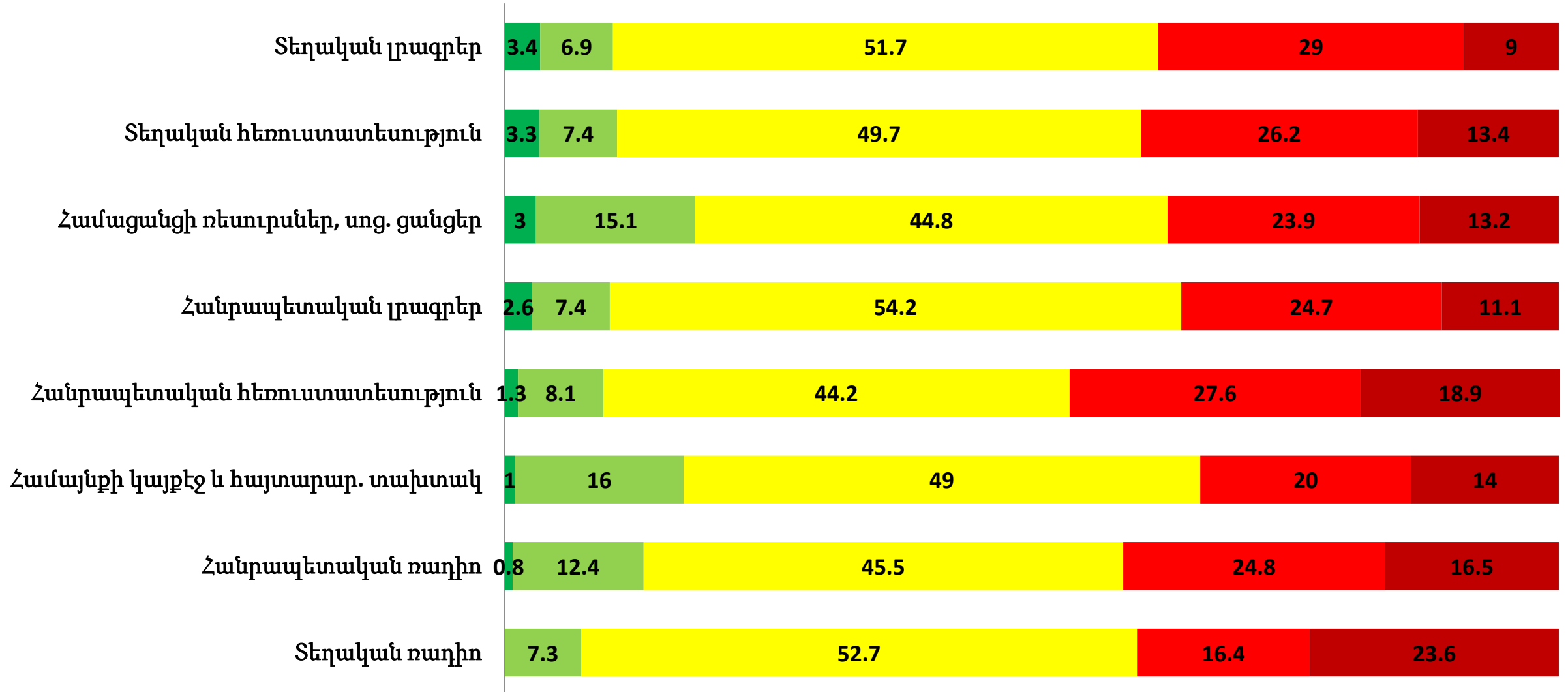
- Հարցվածների լրատվության հիմնական աղբյուրներն են հանրապետական, ռուսական, տեղական հեռուստաալիքները և համացանցը:
- Հարցվածները ՏԻՄ-երի վերաբերյալ տեղեկություններ ստանում են հանրապետական, տեղական հեռուստաալիքներից և համացանցից:
- Հարցվածների փոքր մասն է բավարարված հեռուստատեսության և համացանցի՝ ՏԻՄ-երի բարեփոխումների վերաբերյալ տեղեկատվությամբ:

Հ1.15.1 Որքա՞ն հաճախ եք օգտվում այս աղբյուրներից

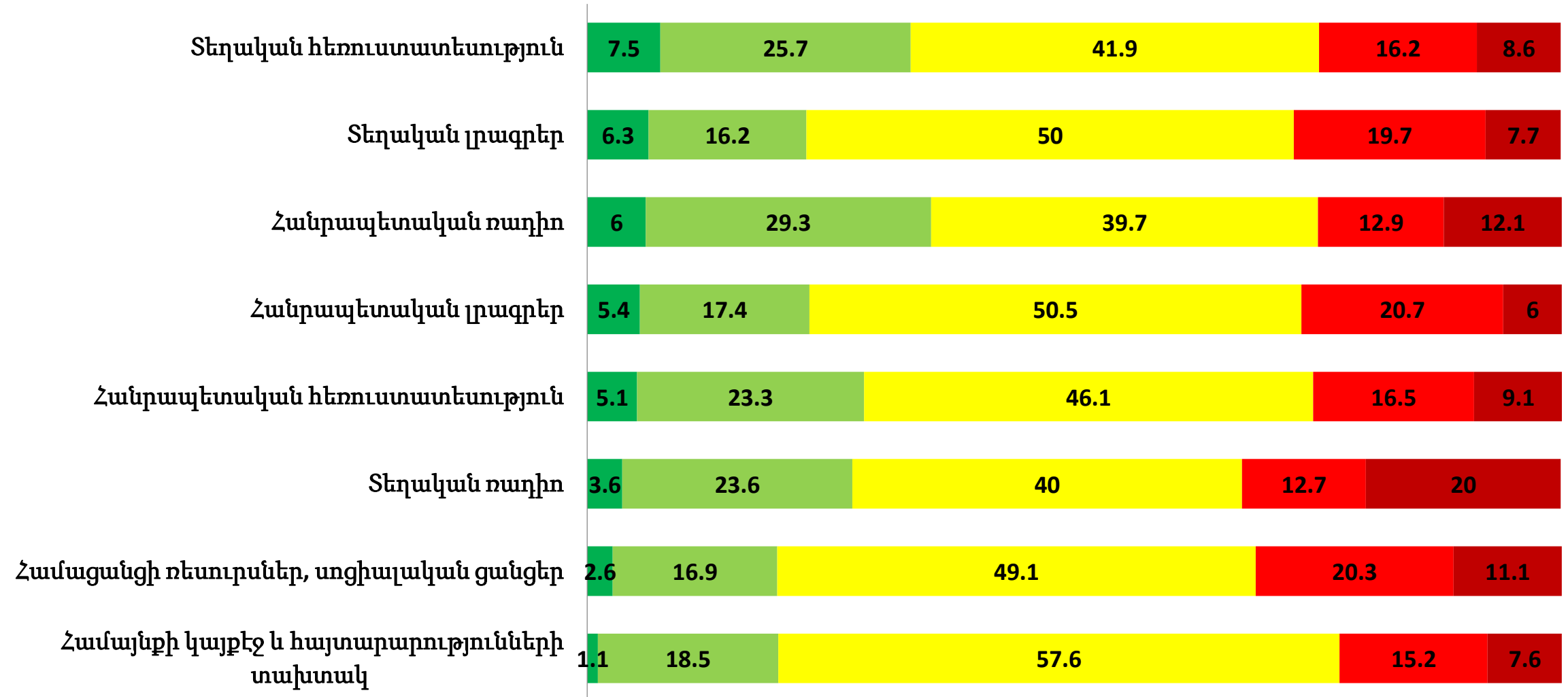
Հ1.16.2 Որքա՞ն էք բավարարված բարեփոխումների մասին հետևյալ աղբյուրների լրատվությամբ

■ Լիովին
 ■ Շատ
 ■ Որոշ չափով
 ■ Շատ քիչ
 ■ Ամենևին

Հ1.16.3 Որքա՞ն էք բավարարված հետևյալ լրատվամիջոցների լրագրողների էթիկայով

■ Լիովին
 ■ Շատ
 ■ Որոշ չափով
 ■ Շատ քիչ
 ■ Ամենևին

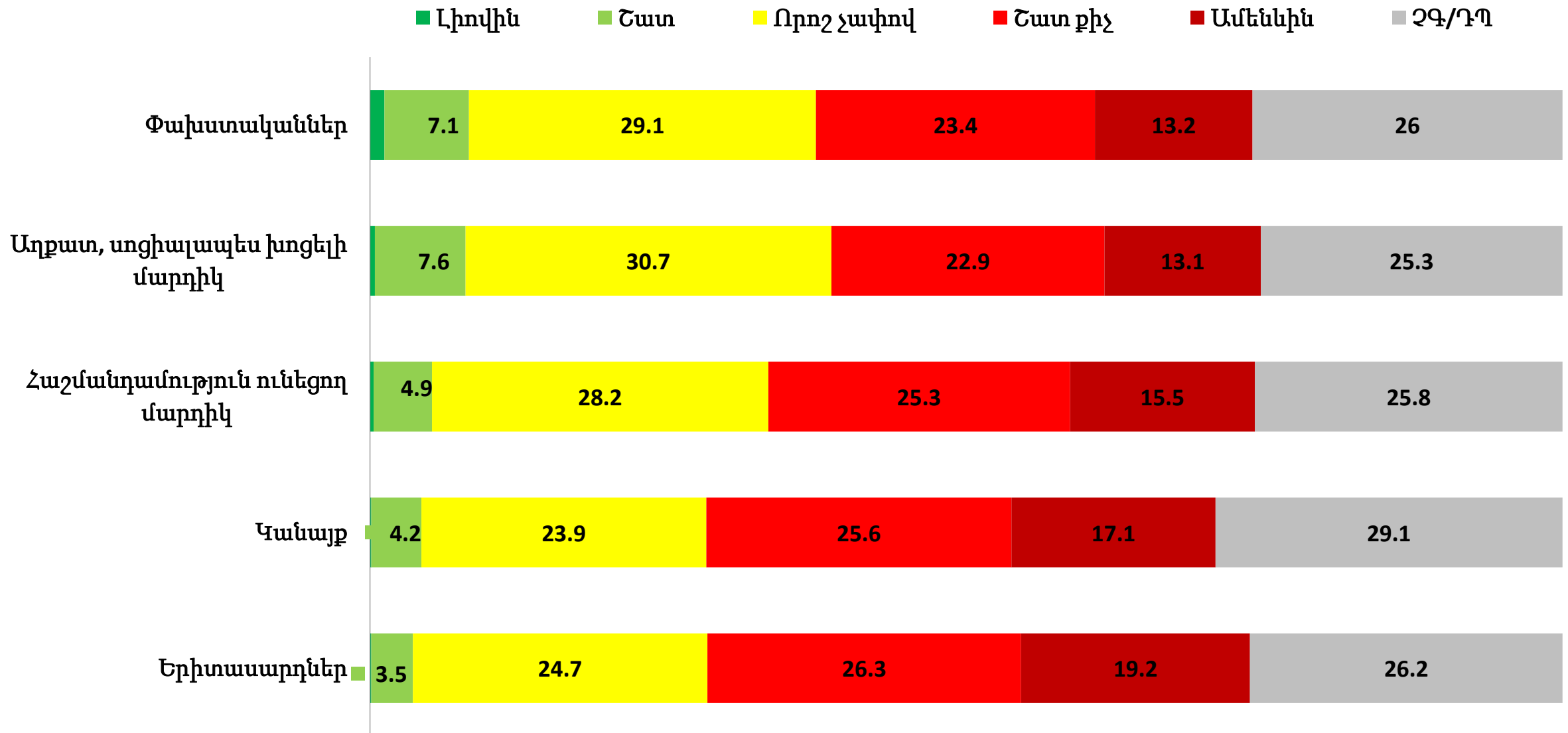

Վերաբերմունքը հասարակական
կազմակերպությունների և միջազգային
օրգանիզմների նկատմամբ

Բաժնի հիմնական բացահայտումներ

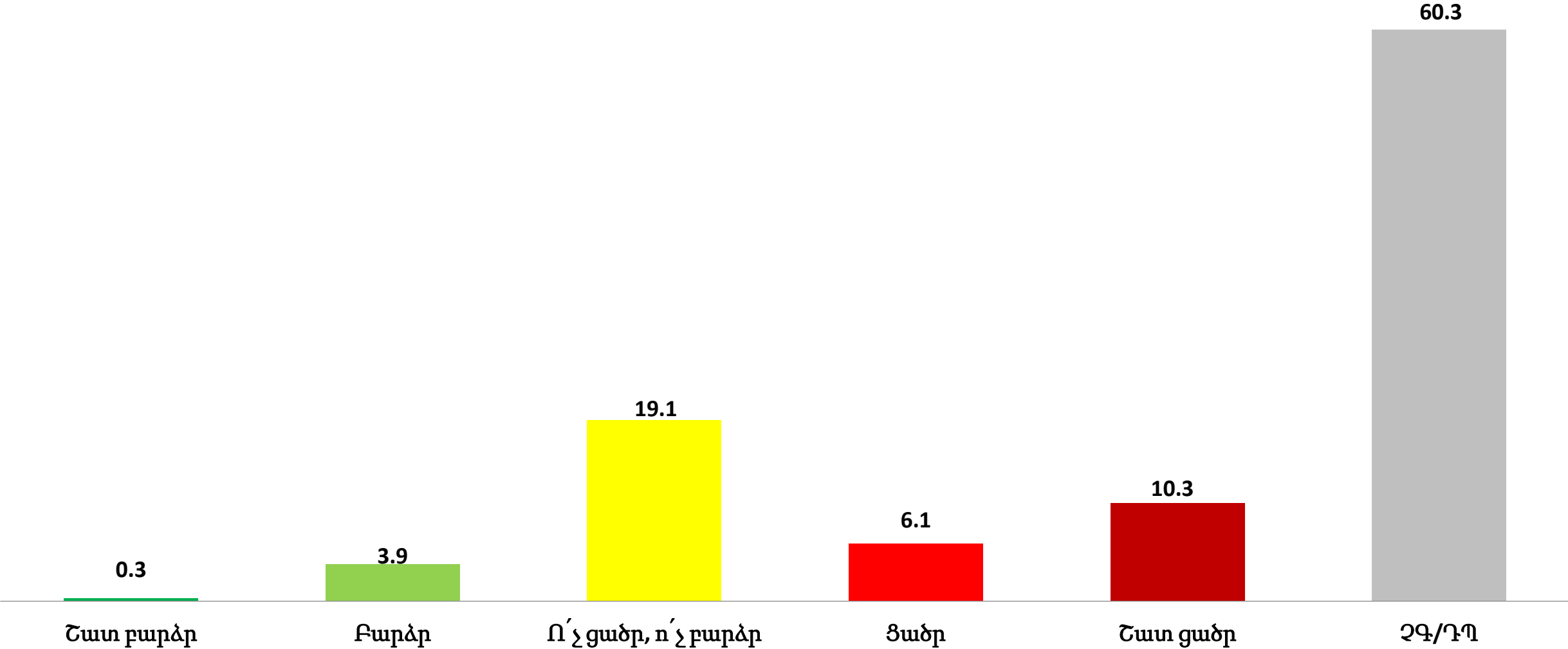
- Հարցվածների կարծիքով, ՀԿ-ները չեն ներկայացնում հասարակության խոցելի խմբերի շահերը:
- Հարցվածները ցածր են գնահատում ՀԿ-ների հաշվետվողականության և թափանցիկության մակարդակը:
- Հարցվածները տեղյակ չեն՝ արդյոք միջազգային կազմակերպություններն իրենց համայնքներում իրականացնում են զարգացման որևէ ծրագիր:

Հ2.14 Որքանով են հասարակական կազմակերպությունները ներկայացնում հետևյալ խմբերի շահերը

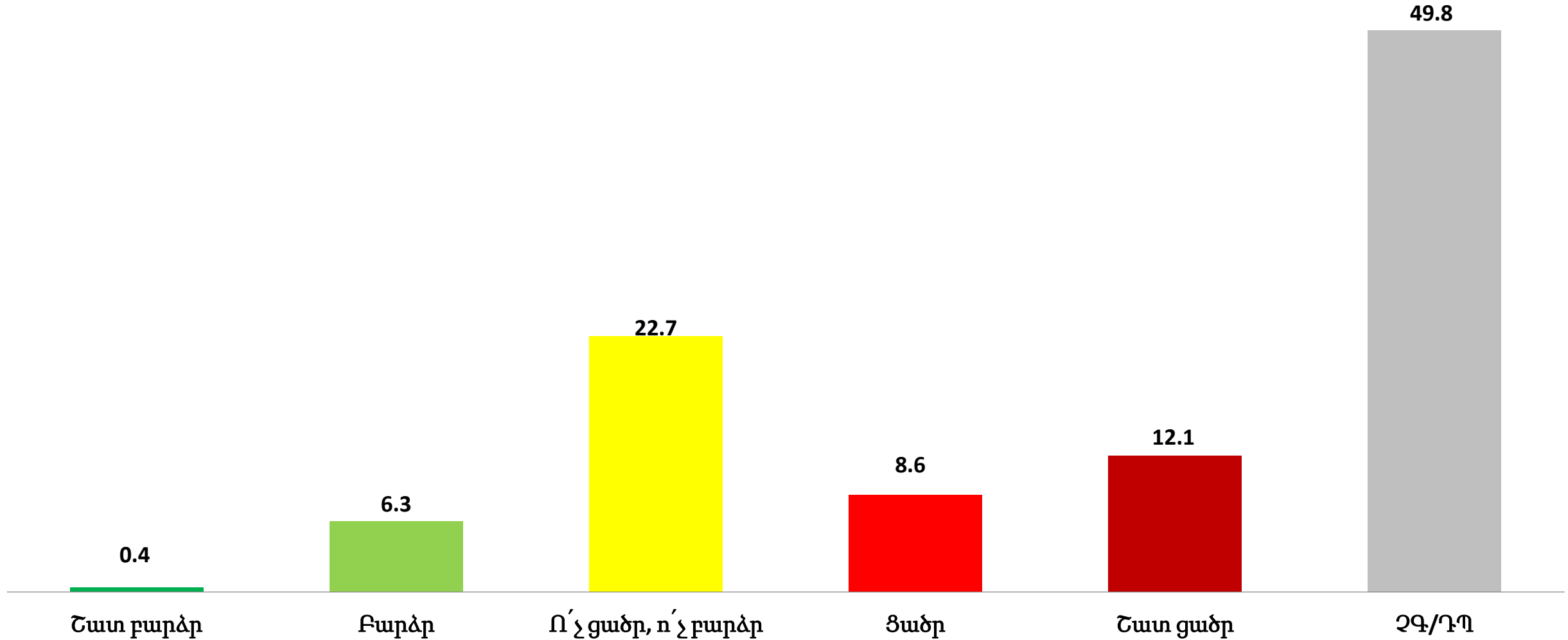

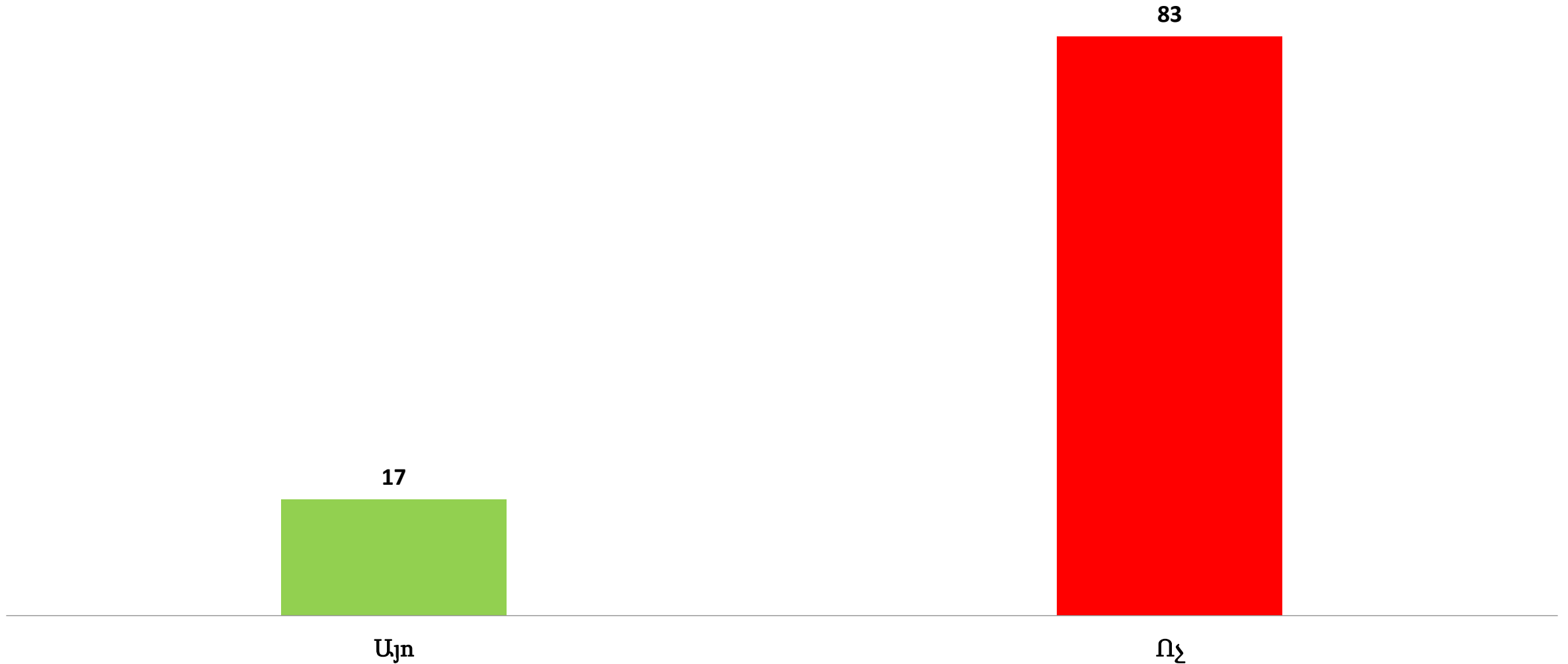
Հ3.9.1 Ինչպե՞ս կգնահատեք հասարակական կազմակերպությունների հաշվետվողականության մակարդակը

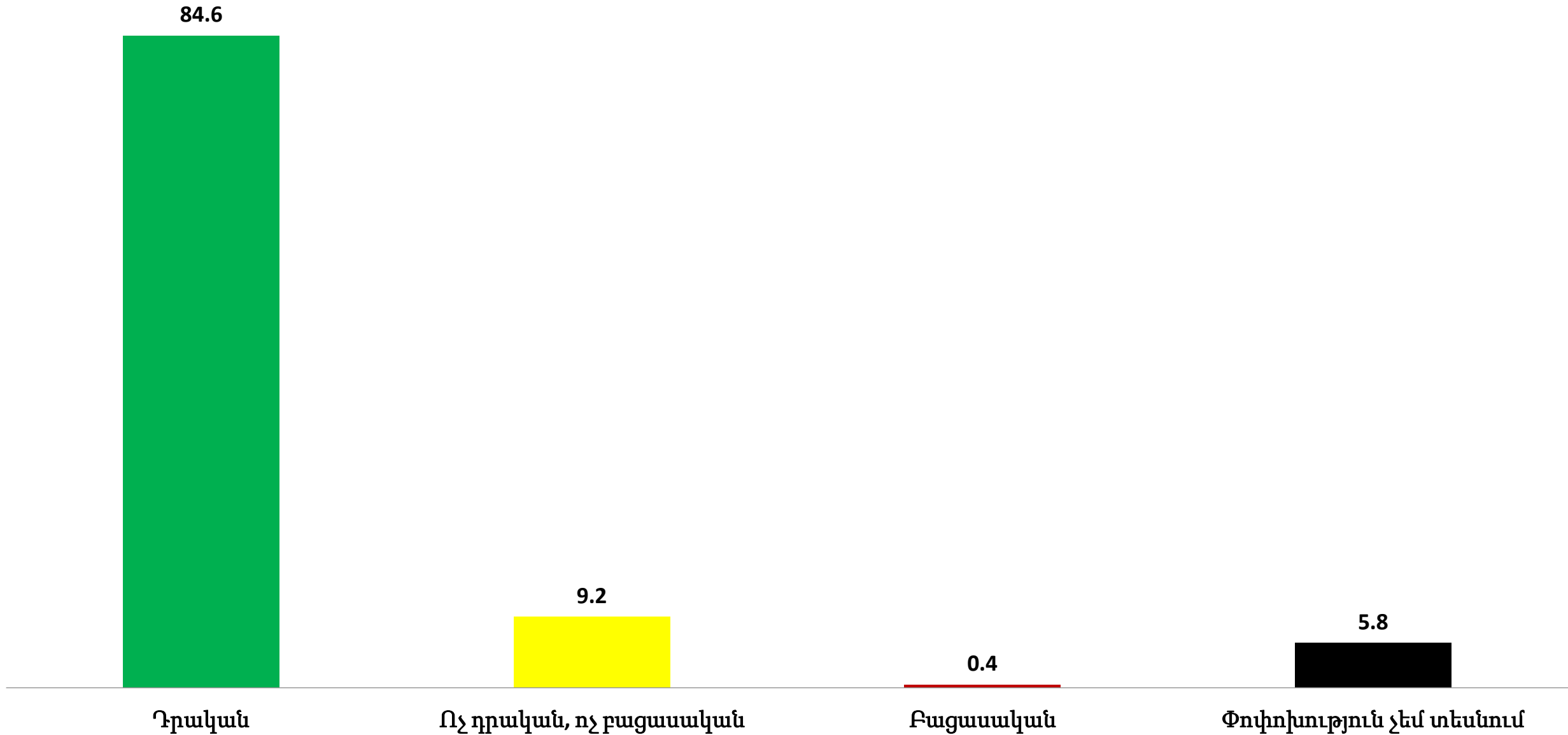
Հ4.3.1 Ինչպե՞ս կգնահատեք հասարակական կազմակերպությունների գործունեության թափանցիկությունը

Հ6.3.1 Տեղյա՛կ եք արդյոք միջազգային կազմակերպությունների կողմից Ձեր համայնքում իրականացվող զարգացման որևէ ծրագրի մասին

Հ6.3.2 Ինչպե՞ս կգնահատեք Ձեր համայնքում այդ ծրագր(եր)ի առաջացրած փոփոխությունը (N=240)

«ՀաՄաՏեղ» համաթիվ

- ա) Իրազեկություն տեղական ինքնակառավարման ոլորտի վերաբերյալ (0-1)

0,16

- բ) Քաղաքացիական մասնակցություն տեղական ինքնակառավարմանը (0-1)

0,18

- գ) Գոհունակություն ՏԻՄ-երի աշխատանքից (0-2)

0,6

Շնորհակալություն